

Kadernota 2025-2028

inclusief Voorjaarsrapportage 2024

Op weg naar een meerjarig duurzaam financieel evenwicht

28 mei 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Leeswijzer	8
1. Financieel perspectief	10
Financiële positie op basis van bestaande beleid	10
Nieuwe ontwikkelingen, opgaven en voornemens	11
Ombuigingen	11
Totaaloverzicht	12
Ontwikkeling algemene reserve	12
Weerstandscapaciteit en weerstandsratio	12
2. Strategie op weg naar een duurzaam financieel gezonde gemeente	14
Doelstelling ombuigingsoperatie	14
Proces tot nu toe	14
Stap voor stap naar een meerjarig duurzaam financieel gezonde gemeente	15
Afwegingskader	18
3. Ontwikkelingen, opgaven en voornemens	19
Ontwikkelingen in bestaand beleid	19
Nieuwe ontwikkelingen, opgaven en voornemens	26
Hoe om te gaan met andere nieuwe ontwikkelingen, opgaven en voornemens?	30
4. Ombuigingen voor de komende jaren	33
Ombuigingsmaatregelen	34
Ombuigingsopdrachten	41
Onroerendezaakbelasting (ozb)	44
5. Uitgangspunten voor het vervolg	45
Doorwerking in de begroting	45
Financiële spelregels voor de komende jaren	46
Bijlagen	49
Bijlage 1 Begrotingswijzigingen per begrotingsprogramma	50
Bijlage 2 Programmaoverstijgende begrotingswijzigingen	61
Bijlage 3 Stand van zaken moties en toezeggingen	64

Voorwoord

*'O nee, waar zijn de lichtjes?
Ik zie ze niet meer.'
'Het voelt alsof we nog zo ver hebben te gaan.'
'Ik weet het', zei het paard,
'maar kijk eens hoe ver we zijn gekomen'.*

Uit: De jongen, de mol, de vos en het paard – Charlie Mackesy

Voor u ligt de Kadernota 2025-2028. Deze is anders dan anders. Niet alleen vanwege het totstandkomingsproces, maar ook vanwege de inhoud die grotendeels in het teken staat van ombuigen. Daarnaast combineren we in dit document de voorjaarsrapportage met de kadernota, waardoor de financiële stand van zaken nog actueler is dan in voorgaande documenten.

Aanleiding: grote opgaven, onzekere inkomsten

Bij het samenstellen van de vorige begroting constateerden we al dat het financieel perspectief van onze gemeente niet rooskleurig is. Onze financiële situatie maakt dat we de komende jaren keuzes moeten maken in de voornemens en opgaven die we willen realiseren. Dat de balans tussen uitgaven en financiële middelen nu ontbreekt, komt enerzijds doordat er grote opgaven zijn voor Culemborg en anderzijds we te maken hebben met afnemende inkomsten uit het Gemeentefonds.

De onzekerheid over de inkomsten uit het Gemeentefonds is van alle tijden, maar is dit jaar wel extra groot. Dit komt ook omdat op het moment van schrijven nog onduidelijk is wat de financiële consequenties zijn van het recent gepubliceerde [Hoofdlijnenakkoord](#) van de nieuwe coalitie.

Keuzes voor nu en de komende jaren

Sinds september 2023 hebben we met de raad diverse gesprekken gevoerd over de ambities en opgaven die noodzakelijk zijn, en de ombuigingen en de keuzes die we vervolgens zouden moeten doorvoeren om financiële ruimte te creëren.

De input die de raad het college in deze gesprekken heeft meegegeven, hebben we vanzelfsprekend meegenomen. We zijn samen opgetrokken om te bepalen welke investeringen noodzakelijk zijn en welke ombuigingen we noodzakelijkerwijs moeten maken.

Bij het maken van onze keuzes hadden we houvast aan de leidende principes uit het [afwegingskader](#). We zorgen er bijvoorbeeld voor dat de ombuigingen zo min mogelijk gevolgen hebben voor kinderen en jongeren en dat de meest kwetsbare inwoners worden ontzien.

In deze kadernota stellen wij een mix aan maatregelen voor.

1. We incasseren (nieuwe) tegenvallers van het Rijk

Halverwege het ombuigingsproces, in april 2024, presenteerde het Rijk zijn [Voorjaarsnota](#). Deze was bij het opstellen van deze kadernota nog niet in de Tweede Kamer behandeld, maar gaf een nieuwe wending aan het financieel perspectief. De reeds ingeboekte opschalingskorting die bijdroeg aan het 'ravijn' in 2026, heeft het Rijk van tafel gehaald. Daar staat tegenover dat het Rijk voorstelt om een andere oorzaak van het ravijn - de herziening van het Gemeentefonds –naar voren te halen. Voor Culemborg betekent dit dat het ravijn van 2026 minder diep wordt, maar ook dat de afgrond dichterbij komt. Of met andere woorden: als de plannen van het Rijk goedgekeurd worden moeten we al in 2025 maatregelen nemen om tekorten te dichten.

We gaan ervan uit dat de Tweede Kamer de Voorjaarsnota – wat de effecten voor gemeenten betreft – ongewijzigd vaststelt. We hebben daarom deze nieuwe tegenvaller verwerkt in onze kadernota. Wat dit financieel betekent, leest u in hoofdstuk 1.

2. We rekenen onontkoombare ontwikkelingen in het lopende jaar door

Deze kadernota is een gecombineerd document, waarin ook de gemeentelijke Voorjaarsrapportage 2024 is verwerkt. Er is gekozen voor een gecombineerde nota vanwege de financiële situatie waarin de gemeente zich bevindt. Meer dan ooit zijn de resultaten van de voorjaarsrapportage immers van invloed op het financieel perspectief van de gemeente – en daarmee op keuzes die we moeten maken om het evenwicht te behouden.

De mee- en tegenvallers die zich in het lopende jaar voordoen, zorgen ervoor dat het begrotingssaldo voor 2024 licht negatief uitvalt. Welke mee- en tegenvallers er zijn, leest u in hoofdstuk 3. Het college stuurt erop om in het lopende jaar al maatregelen te nemen om dit negatieve saldo in te lopen.

3. We zijn zeer kritisch op nieuwe ontwikkelingen, opgaven en voornemens

In deze kadernota hebben we voor de komende jaren ook een aantal noodzakelijke ontwikkelingen, opgaven en voornemens opgenomen in hoofdstuk 3. Deze hebben we zorgvuldig afgewogen, we zijn zeer kritisch geweest op de voornemens en de bedragen die we ervoor ramen. Waar mogelijk hebben we voornemens uitgesteld, in alle gevallen is een zo laag mogelijke raming opgenomen.

Aan een aantal taken kunnen en willen we niet tornen. We blijven alle wettelijke taken uitvoeren. Zoals het uitgeven van uitkeringen, de verstrekking van paspoorten, hulp bij zelfstandig wonen en jeugdhulp. De basisdienstverlening van de gemeente blijft op orde. We voldoen aan contractuele verplichtingen, zoals bij de indexatie van de inkoop Jeugd en Wmo.

Wij vinden het belangrijk betrouwbaar te zijn als overheid en blijven ons inzetten om onze inwoners en ondernemers te betrekken, bijvoorbeeld via Platform Culemborg en de Gemeentepagina. Daarnaast blijven we werken aan grote opgaven, zoals de woningnood en onderwijshuisvesting. En we blijven naast onze inwoners staan en ontzien daarom zoveel mogelijk de maatregelen en initiatieven voor mensen in een kwetsbare positie.

In deze kadernota investeren we in onze jeugd door renovatie en nieuwbouw van scholen conform het Integraal huisvestingsplan, te beginnen met het Koningin Wilhelmina College. Ook hebben we enkele ramingen opgenomen om de gemeentelijke organisatie en het materieel dat we gebruiken, op peil te houden. En er zijn investeringen nodig voor de toekomstbestendigheid van onze voorzieningen en onze openbare ruimte. Ten slotte zijn er ramingen voor investeringen die nodig zijn vanwege de toenemende vergrijzing.

Onze inzet is om de unieke kenmerken van de stad nu en in de toekomst te behouden. We behouden een levendige stad met een divers cultureel aanbod en goede, efficiënt gebruikte voorzieningen.

4. We stellen een weloverwogen ombuigingspakket voor

In deze kadernota stellen we in hoofdstuk 4 maatregelen voor om het tekort op de begroting op te lossen. Dat zijn ingewikkelde keuzes, omdat we ook willen kunnen blijven investeren in de stad. En door de eerder genoemde Voorjaarsnota moeten de ombuigingen voor het overgrote deel al in 2025 financieel effect hebben.

Op het gebied van de gemeentelijke organisatie, sport, cultuur, economie, sociaal domein en gezondheid, openbare ruimte en andere beleidsterreinen stellen we in deze kadernota **ombuigingsmaatregelen** voor. Zo stellen we voor een aantal zaken te stoppen, zoals de matchmaker en de subsidies aan HUB Rivierenland en Linawijs. Ook stellen we voor de toplaag van het derde hockeyveld niet te vervangen. Daarnaast stellen we versoeringen voor, zoals minder toezicht op het uitvoeren van civiele werken in Parijsch, een heroriëntatie op de bijdrage aan de binnenstadsregisseur, het verlagen van het budget voor archeologiebeleid, en het verlagen van de bijdragen aan Lek Art en Kunsteducatie Culemborg. Ten slotte verhogen we – waar het kan – de inkomsten van een aantal leges, belastingen en tarieven tot een niveau dat ook in vergelijkbare gemeenten wordt gehanteerd.

Naast deze ombuigingsmaatregelen stellen we een aantal **ombuigingsopdrachten** voor. Dit zijn mogelijkheden om te besparen, die nog verder onderzoek of uitwerking vragen. Tussen nu en de Begroting 2025 onderzoeken we bijvoorbeeld of het kwaliteitsniveau in de openbare ruimte verantwoord kan worden verlaagd. Voor 2026 en verder zijn er bijvoorbeeld opdrachten opgenomen om onze vastgoedportefeuille te verkleinen, om te besparen op de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen en voor een heroriëntatie op de Plantage en de kinderboerderij.

Met de ombuigingsmaatregelen en ombuigingsopdrachten dempen we een groot deel van het tekort in 2025. Maar niet volledig. Het tijdsbestek is te kort om verdere verantwoorde ombuigingen voor te stellen. Het college stelt daarom voor om het resterende deel van de benodigde middelen te dekken door een **eenmalige boventrendmatige verhoging van de ozb**. Met de kennis van nu becijferen we die op 4% bovenop de reguliere indexatie, die afgelopen jaar 3,1% was. Daarbij benadrukken we dat het exacte bedrag van de verhoging van de ozb nog afhangt van de besluitvorming van de Tweede Kamer over de voorjaarsnota en de uitkomsten van de ombuigingsopdrachten. We hopen dat deze lager uitvalt dan dat we nu becijferen en zullen deze maatregel alleen nemen als het echt niet anders kan. Mochten er tussen nu en de begroting structurele meevallers zijn, dan kunnen we de ozb-verhoging lager voorstellen in die begroting.

Uitkomst: sluitende kadernota voor 2025 en werkwijze voor de komende jaren

Wij beseffen dat de voorgestelde ombuigingen een impact hebben op onze stad. Maar met deze mix van maatregelen presenteren we een kadernota waarvan het jaar 2025 een klein overschot bevat. Het jaar 2026 sluit met een tekort, de jaren 2027 en 2028 met een overschot. Onze strategie – waarover u meer leest in hoofdstuk 2 – is om stap voor stap te werken naar een nieuw evenwicht; in de kadernota voor 2026 bezien we opnieuw welke ontwikkelingen er zijn, welke voornemens voorzien moeten worden van een raming en of er verdere ombuigingen nodig zijn.

Maar alleen ombuigen is niet genoeg. We stellen ook een uitbreiding van de financiële spelregels voor; deze vindt u in hoofdstuk 5. Die gaan ons helpen om ons huishoudboekje steeds beter op orde te krijgen.

Met deze stap-voor-stap aanpak zorgen we ervoor dat toekomstige colleges en gemeenteraden in positie blijven om dan die keuzes te maken die nodig zijn. Ook zorgen we met deze strategie ervoor dat we nu geen ombuigingen doorvoeren die achteraf niet nodig, maar wel onomkeerbaar zijn.

Verdere afwegingen met de Ombuigingsgids

Bij deze kadernota is de Ombuigingsgids gepubliceerd, waarin een uitwerking van alle geïnventariseerde ombuigingsmogelijkheden is opgenomen. Hierin zitten ook ombuigingsmogelijkheden die het college niet voorstelt in deze kadernota. Op deze manier kan de raad ook zelf afwegingen maken bij de behandeling van deze kadernota. En we gebruiken deze gids ook de komende jaren bij het samenstellen van de kadernota's en de begrotingen.

Tot slot

Met de gesprekken die we het afgelopen jaar met elkaar gevoerd hebben over de financiële opgave en de mogelijke ombuigingen, lijken we soms te vergeten dat Culemborg om veel meer draait dan het op orde krijgen van de financiën. Niet alleen omdat onze begroting, met meer dan 100 miljoen aan bestedingen, veel groter is dan het voorgestelde pakket aan ombuigingen. Maar ook omdat deze stad niet gemaakt wordt door de financiële situatie. De inzet van onze inwoners, vrijwilligers, bedrijven en ondernemers, de vele initiatieven en de samenhang en trots op onze stad laten zich – gelukkig – niet in geld vertalen.

Wij gaan er ook van uit dat er financieel betere tijden aan komen, omdat de uitdagingen waarvoor wij staan ook voor veel andere gemeenten gelden. Maar wanneer dat is en met welk bedrag, is nu nog niet te zeggen.

*'Kijk eens hoe ver we zijn gekomen'.
En hoe we met elkaar verder blijven bouwen aan onze mooie stad.*

Wij zien uit naar een goede samenwerking gericht op een duurzaam gezonde financiële toekomst.

Het college van Burgemeester en Wethouders

Leeswijzer

In deze kadernota zijn twee documenten met elkaar gecombineerd: de Kadernota 2025-2028 en de Voorjaarsrapportage 2024 (verder: kadernota). Deze kadernota is hiermee een belangrijk strategisch kaderstellend document. De keuzes en kaders die u in deze kadernota vaststelt, werken we uit in de begroting 2025 en de meerjarenraming voor 2026-2028. In het najaar worden de begroting en de meerjarenraming ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

Financieel perspectief

Het eerste hoofdstuk beschrijft het financieel perspectief. In dit hoofdstuk is o.a. opgenomen:

- Een samenvatting van de nieuwe ontwikkelingen en voornemens waarvoor we een raming of bijstelling voorstellen;
- De ontwikkelingen die een onvoorziene, onuitstelbare en onontkoombare wijziging van de begroting tot gevolg hebben in het lopende het jaar 2024 (september 2023 t/m april 2024)
- Een samenvatting van de ombuigingen die we voorstellen;
- Een toelichting op het effect van de voorjaarsnota van het Rijk.

Strategie om te komen tot een meerjarig duurzaam financieel gezonde gemeente

Na het financieel perspectief volgt hoofdstuk 2 met een toelichting op de strategie om te komen tot een meerjarig duurzaam financieel gezonde gemeente. In dit hoofdstuk wordt (kort) stil gestaan bij de doelstelling van het college voor de ombuigingsoperatie, het proces, het afwegingskader en de scenario's inclusief voorkeursscenario om te komen tot een meerjarig duurzaam financieel gezonde gemeente.

Ontwikkelingen, opgaven en voornemens

In hoofdstuk 3 zijn alleen die zaken opgenomen die onontkoombaar, onvoorzien en onuitstelbaar zijn en waarvan de dekking niet binnen bestaande budgetten gevonden kon worden. Dit is uitgewerkt en opgeteld voor 2024 en voor 2025 en verder. In bijlage 1 zijn de voorgestelde begrotingswijzigingen 2024 op programmaniveau weergegeven.

Ombuigingen voor de komende jaren

Vervolgens komt hoofdstuk 4 waarin het voorgestelde pakket aan ombuigingen is uitgewerkt. De ombuigingsmaatregelen zijn geclusterd naar de volgende thema's; Gemeentelijke Organisatie, Cultuur en recreatie, Economie, Openbare Ruimte en Groen, Sociaal Domein en gezondheid, Sport, Inkomsten, overige beleidsterreinen. Vervolgens wordt ingegaan op de ombuigingsopdrachten en als laatst staan wordt stilgestaan bij de onroerendezaakbelasting (ozb).

Uitgangspunten voor het vervolg

Als laatst wordt in hoofdstuk 5 ingegaan op het vervolg en staan we stil bij de financiële spelregels voor nu en de komende jaren.

Bijlagen

Bij deze kadernota horen drie (omvangrijke) bijlagen:

- Bijlage 1 voorgestelde begrotingswijzigingen 2024 op programmaniveau
- Bijlage 2 programmaoverstijgende begrotingswijzigingen
- Bijlage 3 is de lijst met de voortgang van de moties en toezeggingen

Ombuigingsgids

Als apart document is de Ombuigingsgids gepubliceerd. Hierin zijn alle ombuigingsopties die zijn meegewogen in de aanloop naar deze nota opgenomen en dus ook de opties waarvoor het college niet kiest in het voorkeurspakket zoals opgenomen in deze kadernota.

1. Financieel perspectief

In dit hoofdstuk geven wij inzicht in de financiële positie van de gemeente Culemborg: waar beginnen we, waar staan we nu en wat wordt het toekomstig perspectief?

Financiële positie op basis van bestaande beleid

Start van de financiële positie is de primitieve begroting die voor 2024 is vastgesteld.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	-307	840	-2.148	-2.012	-2.749
Uitgangspositie Kadernota 2025-2028	-307	840	-2.148	-2.012	-2.749

Ontwikkelingen in bestaand beleid

Net als in een reguliere voorjaarsrapportage, zijn vervolgens de ontwikkelingen in het bestaand beleid opgeteld bij het saldo. Dat zijn bijvoorbeeld besluiten die sinds de begroting zijn genomen, jaarstukken en begrotingen van Gemeenschappelijke Regelingen (GR) die zijn voorgelegd en onontkoombare mee- en tegenvallers in de uitvoering van de begroting. Die ontwikkelingen hebben een gevolg op de financiële positie.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Uitgangspositie Kadernota 2025-2028	-307	840	-2.148	-2.012	-2.749
Voorjaarsrapportage 2024					
Ontwikkelingen in bestaand beleid vanaf 2024	-48	970	41	1.916	2.305
Ontwikkelingen in bestaand beleid vanaf 2025	0	-669	-702	-733	-644
Budgetneutrale wijzigingen (tussen programma's)	0	0	0	0	0
Saldo inclusief ontwikkelingen in bestaand beleid	-355	1.141	-2.808	-829	-1.088

Een uitgebreide toelichting op deze ontwikkelingen is opgenomen in hoofdstuk 3 Ontwikkelingen, opgaven en voornemens.

Nieuwe ontwikkelingen, opgaven en voornemens

In Spoor 2 zijn de afgelopen maanden alle nieuwe ontwikkelingen, opgaven en voornemens geïnterpreteerd. Het college stelt in deze kadernota voor om voor een aantal van die ontwikkelingen in de begroting een raming op te nemen.

Daarnaast heeft het Rijk onlangs haar Voorjaarsnota uitgebracht, met een sterk negatief effect op 2025 en een positief effect op de jaren erna. De Tweede Kamer heeft nog niet besloten over deze Voorjaarsnota, maar we gaan ervan uit dat we de indicatieve effecten ervan kunnen meenemen in onze ramingen.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo inclusief ontwikkelingen in bestaand beleid	-355	1.141	-2.808	-829	-1.088
Nieuwe ontwikkelingen, opgaven en voornemens		-1.166	-1.433	-2.133	-1.084
Inschatting effect Voorjaarsnota Rijk		-945	1.050	136	121
Totaal nieuwe ontwikkelingen, opgaven en voornemens		-2.111	-383	-1.997	-963
Saldo inclusief nieuwe ontwikkelingen	-355	-970	-3.192	-2.826	-2.051

Een uitgebreide toelichting op alle nieuwe ontwikkelingen vindt u in het hoofdstuk Ontwikkelingen, opgaven en voornemens.

Ombuigingen

Na het verwerken van alle ontwikkelingen en de Voorjaarsnota van het Rijk ontstaan tekorten op onze begroting. In Spoor 2 zijn daarom ook ombuigingsmogelijkheden geïnterpreteerd. Het college stelt in deze kadernota voor om een deel van die mogelijkheden daadwerkelijk in te zetten ter dekking van de tekorten en voor een ander deel opdrachten uit te zetten om ombuigingen voor een langere termijn in gang te zetten. Omdat de tekorten die door de Voorjaarsnota ontstaan, op zo'n korte termijn niet helemaal met ombuigingen gedekt kunnen worden, stelt het college daarnaast een eenmalige boventrendmatige verhoging van de ozb voor.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo inclusief nieuwe ontwikkelingen	-355	-970	-3.192	-2.826	-2.051
Ombuigingsmaatregelen		983	1.810	2.912	2.924
Ombuigingsopdrachten		0	279	279	279
Ozb-verhoging		342	342	342	342
Totaal ombuigingen		1.325	2.431	3.533	3.545
Eindsaldo kadernota	-355	355	-761	707	1.494

Een uiteenzetting van alle dekkingsmaatregelen vindt u in hoofdstuk 4. Ombuigingen.

Totaaloverzicht

Wanneer we voor de overzichtelijkheid alle voorgaande ontwikkelingen in één tabel samenvatten, geeft dat het volgende beeld.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	-307	840	-2.148	-2.012	-2.749
Ontwikkelingen in bestaand beleid	-48	301	-661	1.183	1.661
Nieuwe ontwikkelingen, opgaven en voornemens	0	-1.166	-1.433	-2.133	-1.084
Inschatting effect Voorjaarsnota Rijk		-945	1.050	136	121
Ombuigingen	0	1.325	2.431	3.533	3.545
Saldo Kadernota 2025-2028	-355	355	-761	707	1.494

Ontwikkeling algemene reserve

In de komende jaren zijn nog geen stortingen in of onttrekkingen aan de Algemene Reserve geraamd. De stand van de Algemene Reserve is daarom meerjarig als volgt.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo per 1 januari	7.947	7.947	7.947	7.947	7.947
Stortingen	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0	0	0
Saldo per 31 december	7.947	7.947	7.947	7.947	7.947

Weerstandscapaciteit en weerstandsratio

In de Jaarstukken 2023 is voor het laatst de weerstandscapaciteit bepaald. Deze is daarin als volgt opgenomen:

(bedragen x € 1.000)	
Algemene Reserve	7.947
Bestemmingsreserves (vrij besteedbaar deel)	2.827
Jaarrekeningresultaat 2023	2.959
Minus bestemmingsvoorstellen	-2.957
Saldo per 31 december	10.781

Door de *beschikbare* weerstandscapaciteit af te zetten tegen de *benodigde* weerstandscapaciteit bepalen we het weerstandsvermogen. De beschikbare weerstandscapaciteit is op dit moment € 10,8 miljoen en het totaal van de risico's ligt (afgerond) tussen € 6,1 miljoen (minimaal risicoprofiel) en € 9,4 miljoen (maximaal risicoprofiel). Dit geeft de volgende ratio's:

- Bij een *minimaal* risicoprofiel is de ratio:
Beschikbare weerstandscapaciteit / Impact = 10,8 miljoen / 6,1 miljoen = 1,8
- Bij een *maximaal* risicoprofiel is de ratio:
Beschikbare weerstandscapaciteit / Impact = 10,8 miljoen / 9,4 miljoen = 1,1

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen moet worden vastgesteld welke ratio de gemeente nastreeft. Hierbij wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel. Deze waardering is in samenwerking met de Universiteit van Twente tot stand gekomen en wordt door veel gemeenten als norm gehanteerd:

Beoordeling weerstandsvermogen	
Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 < - < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < - < 1,4	Voldoende
0,8 < - < 1,0	Matig
0,6 < - < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

De ratio van 1,1 voor het maximaal risicoprofiel betekent dat het weerstandsvermogen van de gemeente Culemborg, op basis van bovenstaande tabel, voldoende is om de financiële impact van de maximale risico's te kunnen dragen. De ratio van 1,8 voor het minimaal risicoprofiel geeft een nog veel gunstiger beeld, omdat de risico's ook veel lager worden ingeschat.

2. Strategie op weg naar een duurzaam financieel gezonde gemeente

In dit hoofdstuk staan we stil bij de doelstelling van de ombuigingsoperatie, het proces tot nu toe, het afwegingskader, de vier scenario's die het college heeft overwogen en het scenario dat het college heeft gekozen om te komen tot een meerjarig duurzaam financieel gezonde gemeente.

Doelstelling ombuigingsoperatie

Raad en college zijn de ombuigingsoperatie gestart met de doelstelling om evenwicht in inkomsten en uitgaven te bereiken en een duurzaam financieel gezonde gemeente te worden. Deze doelstelling betekent twee dingen: enerzijds dat de begroting structureel in evenwicht moet zijn en anderzijds dat de reservepositie van de gemeente wordt versterkt. Met dat laatste creëren we ruimte voor het opvangen van onverwachte ontwikkelingen, tegenvallers en fluctuaties in de inkomsten, zoals het Gemeentefonds.

Proces tot nu toe

Bij de voorbereiding van de Kadernota 2024 (in het voorjaar van 2023) bleek het financieel perspectief van de gemeente niet rooskleurig. Daarom is in de zomer van 2023 een aanpak gestart om ombuigingen te verwerken in de programmabegroting, zodat het saldo verbeterde. De raming voor 2024 en 2025 kon daardoor structureel sluitend worden vastgesteld.

Na dit 'eerste spoor' op de korte termijn, resteerde nog een tekort in het meerjarenperspectief voor 2026 en 2027. En er waren opgaven die nog geen financiële vertaling in de begroting hadden gekregen. Om ook op de lange termijn verbetering aan te brengen, heeft het college bij de Begroting 2024 een procesvoorstel voor het 'tweede spoor' van de ombuigingsoperatie gedaan. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met dat [procesvoorstel van de ombuigingen](#).

Op 11 januari 2024 hebben raad en college in een [beeldvormende bijeenkomst](#) stilgestaan bij het financieel perspectief, participatie en communicatie, de mogelijkheden van een afwegingskader en de nadere [uitwerking van het procesvoorstel](#).

Om de omvang van de opgave te bepalen, zijn alle nieuwe ontwikkelingen en opgaven geïnterpreteerd, net als alle ombuigingsopties. De conceptversies van deze inventarisaties zijn voorafgaand aan de beeldvormende bijeenkomst van 8 februari 2024 onder geheimhouding aan de raad verstrekt. In die beeldvormende avond is samen bezien wat er nog ontbrak en wat de gevolgen van verschillende keuzes zouden zijn voor Culemborg.

In het [afwegingskader](#) (dat de raad op 18 april 2024 vaststelde) is aangegeven welke principes voor het college leidend zijn bij het samenstellen van de ombuigingsmaatregelen. Hierbij heeft de raad een amendement aangenomen dat nogmaals benadrukte om de meest kwetsbare inwoners in onze gemeente bij de ombuigingen te ontzien.

Op verzoek van de raad heeft op 25 april 2024 een [extra beeldvormende bijeenkomst](#) plaatsgevonden, waarin de raad het college input mee kon geven voordat de keuzes voor de kadernota werden gemaakt. Een aantal dagen voor deze bijeenkomst werd de Voorjaarsnota van het Rijk gepresenteerd met verstrekende gevolgen voor het proces waarin de gemeente zich bevond. Daarom is in deze bijeenkomst eerst stil gestaan bij het veranderende financieel perspectief.

Het college heeft vervolgens in verschillende sessies de keuzes gemaakt die in deze kadernota zijn opgenomen.

Stap voor stap naar een meerjarig duurzaam financieel gezonde gemeente

De doelstelling van het college is om een meerjarig duurzaam financieel gezonde gemeente te worden. Hierbij is het van belang om naast het verkrijgen van evenwicht tussen de inkomsten en uitgaven ook van belang om de reservepositie te verbeteren. De route naar deze doelstelling kan op verschillende manieren worden aangevlogen. Omdat de Voorjaarsnota van het Rijk de opgave op korte termijn vergrootte, heeft het college bij het samenstellen van de kadernota bezien welke strategie voor de komende jaren verstandig zou zijn. Daarbij zijn er vier verschillende strategieën de revue gepasseerd.

Vier mogelijke strategieën voor de kadernota

Scenario 1: Zure appel

Bij de eerste strategie zouden we kiezen voor een sluitende begroting in alle jaarschijven én de reserve wordt verbeterd. Per saldo betekent dit dat bij de kadernota 2025 niet alleen besluiten genomen worden om het komende jaar 'dicht te leggen', maar ook verder in de tijd een sluitende begroting wordt gepresenteerd, inclusief het inboeken van alle ombuigingen. Dit heeft als voordeel dat het maximaal bijdraagt aan de doelstelling om duurzaam financieel gezond te worden, maar als nadeel dat er nu al maximaal omgebogen zou moeten worden en (nagenoeg) alle in beeld gebrachte ombuigingsmogelijkheden uitgevoerd moeten worden. De vooruitzichten op lange termijn zijn echter nog onzeker en er bestaat een kans dat het financieel perspectief in de loop van de tijd positief wordt bijgesteld. In dit scenario zou dat geen effect hebben op de ombuigingen, omdat deze al zijn uitgevoerd.

Scenario 2: Behoedzaam

Het tweede scenario gaat uit van behoedzaamheid. In dit scenario zouden alleen de financiële effecten worden verwerkt die 100% zeker zijn en worden op basis daarvan alleen de hoogstnoodzakelijke ombuigingsvoorstellen gedaan. Dat betekent bijvoorbeeld dat de Voorjaarsnota van het Rijk, die nog niet is vastgesteld, niet wordt meegerekend. Dit leidt ertoe dat op de korte termijn minder pijn te nemen is, maar dat we iedere keer bij een volgende beslissing of circulaire van het Rijk, opnieuw (en in korte tijd) de begroting tegen het licht moeten houden en er bijgestuurd moet worden. Daarmee verwatert het overzicht van het totaal aan ombuigingen en is een langetermijnperspectief lastig te schetsen. Het versterkt het ad hoc denken van de gemeente, wat niet past bij het duurzaam financieel gezond willen zijn.

Scenario 3: Meerjarenoperatie

In het derde scenario zou ervoor gekozen worden om de Voorjaarsnota van het Rijk wel mee te nemen en nu vooral te focussen op het eerstkomende jaar. De ombuigingsvoorstellen hebben dan in eerste instantie betrekking op het sluitend maken van de begroting 2025 plus verhogen van de reserve. Hierbij worden tevens de contouren geschetst voor de opvolgende jaren. Dat heeft als voordeel dat er nu nog geen maatregelen worden genomen die pas later in de tijd geëffectueerd hoeven te worden en deze maatregelen goed voorbereid kunnen worden. Ook kan een mogelijke verbetering van het financieel perspectief in de loop van de tijd beter opgevangen worden. Aandachtspunt bij deze strategie is wel dat deze vraagt om discipline: er wordt steeds een jaar vooruitgekeken en de gemeente zit gedurende enkele jaren in de ombuigingsstand, waarbij er voor nieuwe uitgaven zonder dekking voorstel geen ruimte is.

Scenario 4: Tijd nemen

In het vierde scenario zou ervoor gekozen worden om geen kadernota uit te brengen vanwege de diverse onzekerheden van dit moment, zoals de formatie van het kabinet, de Voorjaarsnota van het Rijk en de meicirculaire die nog niet is uitgekomen. Dit scenario zou op de korte termijn wat tijd kopen en in het najaar bij de begroting pas keuzes maken, in de hoop dat de onzekerheden tot duidelijkheid hebben geleid. Gelijktijdig lijkt het onvermijdelijk dat er bij het opstellen van de begroting weer nieuwe onzekerheden het financieel perspectief bedreigen, waardoor het scenario van uitstel in feite voortdurend van stal gehaald kan worden.

Voorkeursscenario

Alles afwegende kiest het college op basis van de voor- en nadelen gekozen voor het derde scenario; de meerjarenoperatie. Deze kadernota focust zich op een sluiende begroting voor 2025 en de komende jaren wordt steeds opnieuw bekeken welke maatregelen nodig zijn om de begroting financieel sluitend te krijgen en om onze reservepositie te verbeteren. In dit scenario wordt enerzijds rekening gehouden met de onzekerheden in de financiering vanuit het Rijk en tegelijkertijd worden maatregelen pas genomen op het moment dat deze onafwendbaar zijn. Het bereiken van de doelstelling duurzaam financieel gezond gaat op deze wijze hand in hand met het zorgvuldig omgaan met de ombuigingen. De gemeente blijft hiermee nog een aantal jaren in de ombuigingsmodus werken. Dat vraagt discipline van het college, de gemeenteraad en de organisatie. Deze discipline is gebaat bij heldere (financiële) spelregels die in hoofdstuk 5 van de kadernota zijn uitgewerkt.

Afwegingskader

Het afwegingskader is ondersteunend bij het samenstellen van het pakket aan ombuigingen. Op basis van verschillende vastgestelde visies heeft het college hiervoor de volgende vier leidende principes gehanteerd:

- *Vrijstad*: Culemborg blijft de vrijstad waar mensen van verschillende achtergronden welkom zijn en blijven.
- *Levendig*: Culemborg blijft een levendige stad, iedereen kan meedoen. We zetten in op leefbaarheid. Daarbij past dat Culemborgers elkaar ontmoeten in voorzieningen die zoveel mogelijk multifunctioneel worden gebruikt.
- *Ondersteunend*: Culemborg blijft een zorgzame stad waarin we omkijken naar elkaar. Onze jeugd groeit kansrijk en veilig op. We staan als gemeente naast onze inwoners, gaan uit van zelfredzaamheid en samenredzaamheid en we ondersteunen de meest kwetsbare inwoners.
- *Toekomstbestendig*: Culemborg neemt de noodzakelijke maatregelen om ervoor te zorgen dat de stad klaar is voor de toekomst. Dat kunnen bijvoorbeeld maatregelen zijn om klimaatbestendig te zijn, voldoende woonruimte te hebben en passende onderwijshuisvesting, maar ook maatregelen om een duurzaam financieel gezonde gemeente te zijn.

Naast bovenstaande principes is ook gekeken naar de financiële impact, maatschappelijke impact en de haalbaarheid. In de Ombuigingsgids bij deze kadernota zijn factsheets van de verschillende ombuigingsmogelijkheden opgenomen waarbij de genoemde elementen uitgewerkt zijn.

3. Ontwikkelingen, opgaven en voornemens

In deze kadernota stellen we voor om de lopende begroting op een aantal terreinen bij te stellen vanwege onvoorziene, onuitstelbare en onontkoombare ontwikkelingen. Daarnaast stellen we voor een beperkt aantal onontkoombare nieuwe ontwikkelingen, opgaven en voornemens te voorzien van een raming voor de komende jaren. Een deel daarvan heeft incidentele financiële consequenties, in één, twee of drie jaren. Een ander deel heeft voor de gehele begrotingsperiode (en daarna) structurele financiële consequenties.

Hierna volgt een beschrijving van alle ontwikkelingen, gevolgd door samenvattende tabellen. Het BBV schrijft voor dat de raad wijzigingen in de lopende begroting goedkeurt op het niveau van de begrotingsprogramma's. Daarom is in bijlage 1 een gedetailleerde uitsplitsing per programma opgenomen.

Ontwikkelingen in bestaand beleid

Hierna zijn – net als in een reguliere voorjaarsrapportage – ontwikkelingen in het bestaande beleid opgenomen. Aan deze ontwikkelingen moet de lopende begroting worden aangepast. Er zijn effecten die al voor 2024 moeten worden verwerkt, maar er tekenen zich ook ontwikkelingen af die een effect hebben vanaf 2025.

Ontwikkelingen vanaf 2024

Er doet zich in het lopende jaar een aantal ontwikkelingen voor, die nog niet zijn verwerkt in de begroting. Die ontwikkelingen zijn onder te verdelen in zes soorten: verwerking van eerdere besluiten, correctie van eerdere omissies, een niet geheel gerealiseerde ombuiging uit spoor 1, een voorstel om een geplande uitgave te faseren, jaarstukken van GR'en en overige mee- en tegenvallers.

1. Verwerking van eerdere besluiten en documenten

Net als in een reguliere voorjaarsrapportage, verwerken we ook in dit document alle besluiten sinds de Programmabegroting 2024 officieel in de lopende begroting. Dat zijn:

- **Overname zwembad De Waterlinie.** Per 22 december 2023 heeft de gemeente het zwembad overgenomen van SZC. De financiële gevolgen van dit besluit worden in deze voorjaarsrapportage/kadernota verwerkt in de lopende begroting. Deze raming is overigens hoger dan eerder gemeld, vanwege een tegenvallend eigen vermogen.
- **Bijstelling ozb o.b.v. definitieve berekening.** De opbrengsten van de onroerendezaakbelasting worden bijgesteld op basis van de definitieve waardeontwikkeling met peildatum 1-1-2023. De definitieve ozb-tarieven zijn bijgesteld door de raad op 18 januari 2024.
- **Voordeel bijdrage BvowB uit tweede voortgangsrapportage 2023.** De bijdrage aan de Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe is aangepast conform de tweede voortgangsrapportage 2023 van deze GR.
- **Septemercirculaire 2023.** Met informatienotitie (GZDGCB994188/994228) bent u geïnformeerd over de uitkomsten van de septemercirculaire 2023. Met deze mutatie wordt de begroting bijgesteld.
- **Decemercirculaire 2023.** Met de decemercirculaire wordt het uitkeringsjaar door het ministerie zo veel mogelijk afgesloten. Een aantal maatstaven zijn bijgesteld, dit heeft geleid tot een negatief effect in 2024.

2. Correctie van eerdere omissies in de financiële verwerking

In de afgelopen jaren blijken vijf besluiten en ontwikkelingen niet goed verwerkt te zijn in de gemeentelijke financiële administratie. Hierop zijn correcties nodig.

- **Fairplay.** De raad heeft op 31 mei 2022 besloten om SMVC Fairplay een vergoeding van € 190.000 te verstrekken voor de bouw van een clubgebouw. Het verwerken van deze bijdrage als krediet in de begroting bleek financieel-technisch niet mogelijk. De bijdrage wordt daarom nu als exploitatiebijdrage opgenomen in de begroting
- **Stijging motorrijtuigenbelasting.** In 2020 zijn nieuwe vervoermiddelen aangeschaft met een hogere cataloguswaarde dan de vorige. Als gevolg hiervan is de motorrijtuigenbelasting gestegen. Om (opnieuw) overschrijding op deze post te voorkomen, ramen we de werkelijke kosten.
- **Aanpassing budget dierenambulance.** Bij de programmabegroting 2023-2026 is ingestemd met uitbreiding van het contract van de dierenambulance. Er is besloten € 0,30 per inwoner extra bij te dragen.

- **Bijdrage aan Regio Rivierenland voor Inburgering.** Tot 2023 kreeg de gemeente geld voor de uitvoering van de Wet inburgering via een integratie-uitkering, maar sinds 2023 is er een nieuwe verdeling van deze middelen in het Gemeentefonds. In plaats van de integratie-uitkering krijgen gemeenten dit geld via de algemene uitkering. Voor 2024 is hiervoor een correctie nodig.
- **Eerstejaars groenonderhoud 't Jach en het Hof.** 't Jach en het Hof zijn recent heringericht. De extra onderhoudskosten voor de eerste 2 jaar voor de jonge aanplant waren niet meegenomen in de begroting.

3. Nog niet geheel gerealiseerde ombuiging Spoor 1

Bij de vaststelling van de begrotingen voor 2023 en 2024 zijn taakstellingen op het subsidieprogramma opgelegd, in totaal bedragen die € 351.200 voor 2024. Op het moment van het opleggen van de taakstelling had de beoordeling van subsidieaanvragen reeds plaatsgevonden. Waar mogelijk zijn opnieuw keuzes gemaakt, op het subsidieprogramma 2024 is € 134.696 ingelopen op de taakstelling. Ook het intrekken van een subsidieaanvraag en onderbesteding waren hierop van invloed. Het is nog niet gelukt het restant te realiseren, hiervoor nemen we in 2025 verdere maatregelen.

4. Fasen van geplande uitgaven

Voor de aanpak van het corrosieprobleem bij zwembad De Waterlinie is in de begroting voor 2025 € 650.000 beschikbaar gesteld. Een deel van het onderzoek en de advisering vindt al in 2024 plaats. Hiervoor is een bedrag benodigd van € 81.000. Voor 2025 staat op de planning om alleen het onderdeel ventilatieverbeterplan uit te voeren. Hiervoor is € 191.000 benodigd.

Dit betekent dat er in 2025 € 459.000 over is dat doorgeschoven moet worden naar 2026. In 2026 vindt de corrosie-aanpak plaats. Naar verwachting zijn de kosten hiervoor € 600.000. Doordat er al voor € 459.000 dekking is uit 2025, is er voor 2026 dan nog € 141.000 extra benodigd.

Voor behandeling van deze kadernota ontvangt de raad een informatienotitie met meer achtergrondinformatie. Na het zomerreces wordt dit onderwerp geagendeerd in een beeldvormende avond. Vanwege het belang en de omvang van dit onderwerp, leek het ons wel verstandig deze bedragen vast mee te rekenen in deze kadernota. De definitieve besluiten om hiervoor ramingen op te nemen, neemt de raad vanzelfsprekend bij de vaststelling van de begroting in november.

5. Jaarstukken Gemeenschappelijke Regelingen

De raad behandelt de (zienswijzen op de) concept-jaarstukken van verbonden partijen in zijn vergadering van 13 juni 2024. De effecten van de jaarstukken van Avri en de Omgevingsdienst Rivierenland zijn al verwerkt in de gemeentelijke Jaarstukken 2023. De overige concept-jaarstukken verwerken we met de voorjaarsrapportage/kadernota in onze begroting. Alle jaarrekeningen hebben een incidenteel positief resultaat op onze eigen begroting. Regio Rivierenland, Regionaal Archief Rivierenland, GGD Gelderland-Zuid en Belastingssamenwerking Rivierenland stellen in hun concept-jaarstukken voor om hun resultaat uit te betalen aan de deelnemende gemeenten.

6. Overige mee- en tegenvallers

Er hebben zich de afgelopen maanden ook andere onvoorziene mee- en tegenvallers voorgedaan.

- **Kosten noodstroomaggregaat (incidenteel).** Een grote storing van 26 april in de noodstroomvoorziening van het Stadskantoor zorgde voor onvoorziene en onvermijdelijke kosten. De kosten van deze calamiteiten- en overgangsfase zijn hier opgenomen, voor de definitieve oplossing loopt een inkoopproces.
- **Ondersteuning van het regionale portefeuillehoudersoverleg Ruimte (incidenteel).** In afwachting van de uitkomst van de takendiscussie bij Regio Rivierenland wordt de incidentele ondersteuning van het portefeuillehoudersoverleg Ruimte met twee jaar verlengd.
- **Voorschot openbare verlichting.** In 2023 is door een fout van Vattenfall het voorschot drastisch omhoog gegaan. Omdat dit onjuist bleek, kan het budget verlaagd worden.
- **Onderhoud openbare verlichting.** De onderhoudskosten voor openbare verlichting stijgen en passen niet meer in het budget, waarop in 2020 is bezuinigd. Het budget voor storingsherstel en onderhoud moet daarom worden verhoogd.
- **Indexatie tarieven Jeugd.** De indexatie van de tarieven is voor 2024 hoger vastgesteld dan de index die in onze begroting 2024 is verwerkt. Het budget is daarom in 2024 en verder niet toereikend om de kosten te dekken.
- **Indexatie tarieven Hulp bij het Huishouden.** De indexatie van de tarieven is voor 2024 op 7% vastgesteld. Dit betekent een stijging van 3% ten opzichte van de index die in onze begroting 2024 is verwerkt. Dat betekent dat de huidige budget in 2024 niet toereikend zijn om de kosten te dekken.

Samengevat geeft dat het volgende beeld.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid					
1. Verwerking van eerdere besluiten & documenten					
Overname zwembad De Waterlinie	-15	-95	-95	-95	-95
Bijstelling ozb o.b.v. definitieve berekening	363	0	0	0	0
Voordeel bijdrage BvoWB uit 2e voortgangsrapportage 2023	47	171	126	126	126
Septembercirculaire 2023	559	678	747	2.021	2.410
Decembercirculaire 2023	-316	0	0	0	0
2. Correctie van eerdere omissies in de financiële verwerking					
Fairplay	-114	-76	0	0	0
Stijging motorrijtuigenbelasting	-20	-20	-20	-20	-20
Aanpassing budget dierenambulance	-9	-9	-9	-9	-9
Bijdrage aan Regio Rivierenland voor inburgering	-56	0	0	0	0
Eerstejaars groenonderhoud 't Jach en het Hof	-10	-10	0	0	0
3. Nog niet geheel gerealiseerde ombuiging Spoor 1					
Taakstelling subsidies	-217	0	0	0	0
4. Faseren van geplande uitgaven					
Corrosieproblematiek en ventilatieverbeterplan zwembad	-81	459	-600	0	0
5. Jaarstukken GR'en					
Jaarrekeningresultaat 2023 BSR	29	0	0	0	0
Jaarresultaat 2023 RAR	4	0	0	0	0
Jaarresultaat 2023 Regio rivierenland	7	0	0	0	0
Terugbetaling van de GGD jrr2023	39	0	0	0	0
6. Overige mee- en tegenvallers					
Kosten noodstroomaggregaat	-130	0	0	0	0
Ondersteuning van het regionale Portefeuillehoudersoverleg (PFO) Ruimte	-21	-21	0	0	0
Voorschot openbare verlichting	285	285	285	285	285
Onderhoud openbare verlichting	-62	-62	-62	-62	-62
Indexatie tarieven Jeugd	-200	-200	-200	-200	-200
Indexatie tarieven Hulp bij het Huishouden 2024	-130	-130	-130	-130	-130
Totaal Bestaand beleid	-48	970	41	1.916	2.305

Ontwikkelingen vanaf 2025

Er zijn ook ontwikkelingen die zich nu al aftekenen, maar pas vanaf 2025 een effect hebben op onze begroting. Dat zijn:

- **Een verdere tariefstijging Hulp bij het Huishouden.** Niet alleen in 2024, maar ook in 2025 hebben we te maken met een tariefstijging. Dat betekent dat het budget vanaf 2025 verder moet worden verhoogd om de kosten te dekken en daarmee te voldoen aan onze wettelijke verplichtingen en de kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen.
- **Programmabegrotingen van onze gemeenschappelijke regelingen.** De begrotingen – die de raad zoals gezegd op 13 juni 2024 behandelt – hebben een stijging van de gemeentelijke bijdrage tot gevolg voor Werkzaam, Belastingssamenwerking Rivierenland, Omgevingsdienst Rivierenland, Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe, GGD Gelderland Zuid, Veiligheidsregio Gelderland Zuid en Regionaal Archief Rivierenland. Het effect van de begroting van Avri en Regio Rivierenland voor onze begroting is licht positief.

Bij het opstellen van deze kadernota had het Rijk nog geen meicirculaire uitgebracht. We gaan ervan uit dat die meicirculaire gedeeltelijke compensaties biedt voor de beide posten die hierboven zijn genoemd. Daarom nemen we een stelpost op, die het effect van beide verlaagt. Wanneer we de meicirculaire daadwerkelijk verwerken, laten we die stelposten vervallen.

Samengevat geeft dit het volgende beeld.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid				
Verdere tariefstijging Hulp bij het huishouden				
Tariefstijging Huip bij het huishouden m.i.v. 2025	-396	-396	-396	-396
Stelpost compensatie meicirculaire 2024 indexering HH	131	131	131	131
Programmabegrotingen van onze gemeenschappelijke regelingen				
AVRI begroting 2025	21	21	21	21
AVRI PMD	-6	-6	-6	-6
Bijdrage VRGZ 2025	-142	-142	-142	-142
Gemeentelijke bijdrage begroting 2025 Werkzaam	-92	-103	-130	-41
Gemeentelijke bijdrage GGD begroting 2025	-110	-110	-110	-110
ODR begroting 2025	-116	-116	-116	-116
Programmabegroting 2025-2028 BSR	-9	-9	-9	-9
Programmabegroting 2025-2028 BWB	-373	-394	-399	-399
Programmabegroting 2025-2028 Regio Rivierenland	22	22	22	22
RAR programmabegroting 2025-2028	-2	-2	-2	-2
Stelpost compensatie meicirculaire 2024 indexering GR'en	403	403	403	403
Totaal Bestaand beleid	-669	-702	-733	-644

Budgetneutrale, programmaoverstijgende ontwikkelingen

Er is een aantal begrotingswijzingen die geen invloed hebben op het begrotingssaldo, maar wel leiden tot een wijziging van de geautoriseerde baten en lasten in de vastgestelde programmabegroting 2024-2027.

De wijzigingen kunnen verdeeld worden in 3 categorieën:

1. De lasten zijn opgenomen in een ander programma en dienen voor de juiste verantwoording overgeheveld te worden naar het juiste programma.
2. Er zijn extra middelen ontvangen ter dekking van extra lasten.
3. Er worden lasten begroot die gedekt worden uit een daarvoor bestemde reserve.

In Bijlage 2 zijn deze programma overstijgende ontwikkelingen in detail opgenomen.

Nieuwe ontwikkelingen, opgaven en voornemens

Voor 2025 en verder heeft het college nieuwe ontwikkelingen, opgaven en voornemens geïnvesteed. [Deze inventarisatie](#) is op 25 april 2024 met de raad besproken. Mede na input van de raad heeft het college nog een keer zeer kritisch naar deze lijst gekeken en het besluit genomen om een flink aantal ambities bij te stellen door een aantal nieuwe ontwikkelingen uit te stellen of het bedrag naar beneden bij te stellen. De ontwikkelingen, opgaven en voornemens die we opnemen in deze kadernota, zijn noodzakelijke. De uitgaven zijn als volgt gecategoriseerd:

1. Wettelijke en contractuele verplichtingen
2. Jeugd en jongeren
3. Gemeentelijke organisatie en materieel op orde houden
4. Toekomstbestendige voorzieningen en openbare ruimte
5. Toenemende vergrijzing

1. Wettelijke en contractuele verplichtingen

In deze kadernota stellen we voor om ramingen op te nemen die nodig zijn om te blijven voldoen aan onze wettelijke of contractuele verplichtingen.

- **Opstellen en uitvoeren Soortenmanagementplan.** Een Soortenmanagementplan is een wettelijke verplichting en een voorwaarde voor alle investeringen in isolatie. We dekken het maken van het plan in 2025 en 2026 uit de middelen voor de energietransitie. Daarna moet het worden beheerd door een ecooloog. We zoeken daarin de samenwerking met ODR en andere gemeenten die hierin deelnemen.
- **Indexatie inkoop Jeugd en Wmo 2025.** De inkoopcontracten van de Jeugdzorg en Wmo worden jaarlijks conform contractuele afspraken geïndexeerd. Met het indexeren zorgen we ervoor dat de instellingen voldoende budget hebben om de juiste zorg en ondersteuning te leveren aan onze kwetsbare inwoners.
- **Indexatie subsidiebudget.** Verschillende cao's zijn gestegen waardoor de subsidies moeten meestijgen als we vasthouden aan de bestaande activiteiten en voorzieningen. Op basis van de grootste subsidieaanvragen is een schatting gemaakt van de indexatie voor 2025 en verder. Door het subsidiebudget te indexeren, zorgen we ervoor dat de voorzieningen die onze subsidiepartners aan onze inwoners bieden, op peil gehouden worden.

2. Jeugd en jongeren

Voor jeugd en jongeren stellen we twee ramingen voor.

- **Uitvoeren Integraal Huisvestingsplan Onderwijs: Koningin Wilhelminacollege.** Uit het vastgestelde IHP komt naar voren dat het gebouw van het KWC het meest urgent is om aan te pakken. De gemeente heeft een wettelijke verplichting om dit uit te voeren. Het haalbaarheidsonderzoek inclusief het voorbereidingskrediet ligt in juni 2024 ter besluitvorming aan de raad voor. Het budget is voor het opstellen en uitvoeren van het haalbaarheidsonderzoek IHP (KWC en gymzalen). Dat omvat ook een investeringskrediet in 2025 voor de start van het project en tijdelijke huisvesting. We verwachten de oplevering in 2028.
- **Structureel budget Kinderraad.** In Culemborg hebben we sinds 2016 een Kinderburgemeester en Kinderraad. In 2024 evalueren we de huidige opzet. Op dit moment is er een incidenteel budget voor de kinderraad. We stellen een verlaagde, maar structurele raming voor. Voor onze gemeente is het essentieel om jongeren, de toekomst van onze gemeente, een stem te geven.

3. Gemeentelijke organisatie en materieel op peil houden

Onze gemeente staat de komende jaren voor grote en opgaven in een voortdurend veranderende context. Door de jaren heen zien we de omvang en complexiteit van de opgaven toenemen. Dat vraagt veel van de organisatie, op inhoud en op proces. Met een relatief beperkte gemeentelijke organisatie voeren we veel taken uit. Het is essentieel om te blijven investeren in onze gemeentelijke organisatie om onze dienstverlening op peil te houden en aan alle opgaven te blijven voldoen. Daarnaast zijn er een aantal materiële investeringen te doen vanwege noodzakelijke vervanging.

- **Structurele ambtelijke capaciteit voor verkeer.** De structurele formatie voor verkeer bedraagt 1 fte. Deze formatie is al een aantal jaren te weinig om de voorliggende werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Daarom is er twee jaar geleden besloten om met GVVP-gelden tijdelijk extra formatie in te huren voor verkeer. Vanaf 2025 vervalt de financiering uit het GVVP en daarmee valt de capaciteit voor verkeer terug naar 1 fte. De extra capaciteit is essentieel om werkzaamheden op het gebied van verkeersveiligheid, vergunningsaanvragen en risicoanalyses te kunnen laten doorgaan, evenals de verkeerskundige inbreng bij woningbouwprojecten.
- **Elektrificeren wagenpark.** Wanneer auto's uit het gemeentelijk wagenpark zijn afgeschreven, worden die vervangen door elektrische voertuigen. Hiermee dragen we bij aan de duurzaamheidsambities van Culemborg. De kapitaallasten stijgen daarmee licht.
- **Vervangen strooiauto's.** Twee strooiauto's moeten vervangen worden. De kapitaallasten hiervoor moeten worden geraamd in de begroting.

- **Versterken werving ambtelijke organisatie.** De gemeente is continu op zoek naar personeel voor vacatures die ingevuld moeten worden om onze taken uit te blijven voeren. Afgelopen jaar waren er 43 vacatures. In de krappe arbeidsmarkt is het een puzzel om deze vacatures ingevuld te krijgen. Wanneer dit niet lukt, moet er ingehuurd worden om noodzakelijke werkzaamheden uit te voeren. Dit leidt tot hogere kosten dan wanneer we medewerkers zelf in dienst kunnen nemen. Het is daarom essentieel dat het wervingsmateriaal en de -strategie aansluiten bij de behoefte van de doelgroepen. Het bestaande materiaal is echter verouderd en voorziet niet meer in deze behoefte. En voor diverse functies blijkt het nodig om wervingscampagnes uit te besteden aan gespecialiseerde bureaus. We stellen daarom een raming hiervoor voor. Omdat we hiervoor in 2025 geen financiële ruimte zien, start die raming pas in 2026.
- **Organisatieontwikkeling gemeentelijke organisatie (incidenteel voor drie jaar).** De gemeentelijke organisatie is continu in ontwikkeling om zich aan te passen aan nieuwe omstandigheden en andere taken. Voor 2023 en 2024 is een incidenteel budget opgenomen voor de organisatieontwikkeling. Dit budget is ook voor de komende jaren essentieel. De veranderende financiële situatie van de gemeente vraagt een andere manier van werken. Dat gaat niet vanzelf. Daarnaast moet de organisatie zichzelf blijven doorontwikkelen om in een veranderende context met complexe opgaven en uitdagingen de juiste dienstverlening te bieden. Dit versterkt de stad, haar inwoners en de bestuurbaarheid en draagt bij aan het zijn van een aantrekkelijke werkgever waar mensen willen werken. Met dit budget kan de gemeente blijven investeren in de eigen medewerkers (vakprofessionaliteit), het bestendigen van de organisatiefilosofie en sturing en het budgethouderschap.

4. Toekomstbestendige voorzieningen en openbare ruimte

Ook voor de toekomstbestendigheid van onze voorzieningen en onze openbare ruimte bevat deze kadernota ramingen.

- **Opstellen uitvoeringsplan Cultuurvisie (incidenteel voor één jaar).** Het is van belang om een nieuw uitvoeringsplan Cultuurvisie op te stellen om zo bij te dragen aan de levendige stad die we willen zijn. Dit plan is nodig om samen met de culturele sector afspraken te maken over de toekomstbestendigheid in het licht van de afnemende financiële mogelijkheden van de gemeente. We stellen voor om in 2025 hier budget voor vrij te maken en dan met een voorstel te komen om te bepalen wat (eventueel) in de jaren daarna nodig is.
- **Aanpak geluidsoverlast padelbaan en ondersteuning realisatie derde-vierde padelbaan (incidenteel voor 2025).** In april 2022 heeft tennisvereniging (TV) Terweyde twee padelbanen gerealiseerd. Begin 2023 heeft TV Terweyde de wens geuit voor de aanleg van een derde en vierde padelbaan op een - voor omwonenden geluidsvriendelijke - dislocatie. Daarmee kan de druk op de eerste twee padelbanen afnemen, ook omdat de gemeente de gebruikseindtijd van de eerste twee padelbanen kan verkorten. De combinatie van beiden kan perspectief geven aan

zowel de omwonenden als de club. Daarbij is de aanleg van een geluidswerende maatregel naast de eerste twee padelbanen wenselijk.

- **Areaaluitbreiding voor wegen en riolering.** Afgelopen jaren is het beheer van delen van Parijsch overgedragen. De komende jaren wordt de laatste fase van Parijsch gebouwd en overgedragen. Daarnaast zijn er diverse ontwikkelingen, zoals o.a. de stationsomgeving. Voor het beheer van dat areaal is voldoende budget nodig.
- **Aanpakken wortelopdruk.** Er zijn een aantal straten waar wortelopdruk aangepakt moet worden. We hebben hier opnieuw kritisch naar gekeken en stellen voor om hiervoor de komende jaren een (beperkt) budget te ramen. Alleen de wortelopdruk die onveilige situatie veroorzaakt wordt aangepakt.
- **Doorontwikkeling accommodatieloket.** Op 21 maart 2024 heeft de raad het voorstel over de [doorontwikkeling van het accommodatieloket](#) behandeld. In het voorstel is aangegeven dat een budget nodig is voor de sturing op de afstemming tussen vraag en aanbod van accommodaties. Deze investering zorgt voor een efficiënte werkwijze.

5. Toenemende vergrijzing

Het aantal ouderen groeit de komende jaren fors in Culemborg. Om goed voor deze inwoners te zorgen, is het noodzakelijk dat we voor deze doelgroep de budgetten vergroten. Hier gaat het om onder andere budget voor uitbreiding van voorzieningen en budget voor Wmo. De verwachting is dat we hiervoor maar voor een deel vanuit het Gemeentefonds worden gecompenseerd.

- **Toename Wmo-maatwerkvoorzieningen vanwege vergrijzing.** In Culemborg zien we jaarlijks de kosten van de Wmo-maatwerkvoorzieningen toenemen door vergrijzing. Op basis van CBS-data is een prognose gemaakt van de jaarlijkse kostenstijgingen als gevolg van deze vergrijzing. We gaan ervan uit dat die hoger is dan waar de gemeente in het Gemeentefonds voor wordt gecompenseerd.
- **Uitbreiding formatie vanwege verwachte toename Wmo-maatwerkvoorzieningen.** Een toename van het aantal Wmo-beschikkingen betekent ook een uitbreiding van het Wmo-team binnen het Sociaal Team Culemborg (STC) om deze extra aanvragen af te kunnen handelen. We gaan ervan uit dat de kosten hiervoor hoger zijn dan waar de gemeente in het Gemeentefonds voor wordt gecompenseerd.
- **Uitbreiding voorzieningen vanwege vergrijzing.** Voor ouderen ondersteunt de gemeente diverse voorzieningen. Omdat de doelgroep groeit, is groei in dat aanbod nodig. Dit gaat over:
 - Odensehuis
 - Dagactiviteiten migrantenouderen
 - Ouderenwerkers/wijkverpleegkundige in STC
 - Medewerkers Elk met aandachtsgebied ouderen
 - Mantelzorgondersteuning
 - Respijtzorg
 - Ondersteuning vrijwilligers
 - Gezond en Actief Culemborg: Dementievriendelijk Culemborg

- Gezond en Actief Culemborg: Valpreventie
- Gezond en Actief Culemborg: Coalitie een tegen eenzaamheid

Bij elkaar opgeteld, geeft dat het volgende beeld.

(bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Ramingen voor nieuwe ontwikkelingen					
Opstellen en uitvoeren Soortenmanagementplan		-	-	47	47
Indexatie inkoop Jeugd en Wmo 2025		433	433	433	433
Indexatie subsidiebudget		240	240	240	240
Uitvoeren Integraal Huisvestingsplan Onderwijs; businesscase KWC		-134	-	536	-563
Structureel budget Kinderraad		-	7	7	7
Structurele ambtelijke capaciteit voor verkeer		90	90	90	90
Elektrificeren wagenpark		6	6	6	6
Vervangen strooiauto's		4	4	4	4
Versterken werving ambtelijke organisatie		-	50	50	50
Organisatieontwikkeling gemeentelijke organisatie		67	67	67	-
Opstellen uitvoeringsplan Cultuurvisie		50	-	-	-
Aanpak geluidsoverlast padelbaan en ondersteuning realisatie derde-vierde padelbaan		40			
Areaaluitbreiding voor wegen en riolering		50	50	50	50
Aanpakken wortelopdruk		50	50	50	50
Accommodatiemakelaar		20	20	20	20
Toename Wmo-maatwerkvoorzieningen vanwege vergrijzing		100	250	333	417
Uitbreiding formatie vanwege verwachte toename Wmo-maatwerkvoorzieningen		50	67	100	133
Uitbreiding voorzieningen vanwege vergrijzing		100	100	100	100
Totaal		1.166	1.433	2.133	1.084

Hoe om te gaan met andere nieuwe ontwikkelingen, opgaven en voornemens?

Wij voorzien voor de komende jaren meer ontwikkelingen dan hierboven beschreven. Deze zijn in Spoor 2 geïnventariseerd en waar mogelijk voorzien van een bedrag of bandbreedte. Wij stellen u echter voor om deze ontwikkelingen niet mee te nemen in de Programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028.

Dat heeft verschillende redenen.

- **Sommige ontwikkelingen tekenen zich af, maar voor de omvang is nog onderzoek nodig**

In de Jaarstukken 2023 en de ontwikkelingen in 2024 tekenen zich enkele ontwikkelingen af die waarschijnlijk een structureel effect hebben, maar waarvoor meer onderzoek nodig is om de omvang te bepalen. Met andere woorden: er is nu nog geen bedrag of bandbreedte te bepalen.

Eén van die ontwikkelingen is een stijging van de kosten voor jeugdzorg. Dat heeft niet alleen te maken met de eerder opgenomen indexatie van de tarieven. We zien ook een stijging van de kosten in het volume: meer uren en/of langere trajecten. Deze stijging lijkt vooral veroorzaakt te worden door verwijzers waarop we als gemeente beperkt invloed hebben (gecertificeerde instellingen, medisch specialisten en jeugdartsen). Ook zien we dat het aantal jeugdigen met twee of drie voorzieningen toeneemt. Dit kan wijzen op een toename van de complexiteit van de problematiek. Ook is gebleken dat zorgaanbieders niet tijdig declareren, waardoor we achteraf geconfronteerd worden met meer kosten dan voorzien in de prognose. Waar mogelijk, nemen we maatregelen. Zo wordt tijdens gesprekken met zorgaanbieders gestuurd op het belang van tijdig declareren. Maar er vindt de komende weken ook meer onderzoek plaats naar de oorzaken, de bijsturmingsmogelijkheden en de omvang. We komen hierop terug in de Begroting 2025.

Een ander voorbeeld is de benodigde areaaluitbreiding van ons groen. Die uitbreiding voorzien we, maar we stellen (verderop in deze kadernota) ook een ombuigingsopdracht voor naar het onderhoudsniveau van de openbare ruimte. De resultaten daarvan wachten we af voordat we hierover voorstellen voorleggen aan uw raad. We hopen hierop in de Begroting 2025 terug te kunnen komen.

- **Voor sommige ontwikkelingen is nog geen realistische raming mogelijk**

Voor een aantal ontwikkelingen geldt dat we die zien aan komen, maar dat daarvoor op dit moment nog geen realistische raming mogelijk is. Dat komt bijvoorbeeld omdat er nog een aanbesteding loopt (nieuw contract met een accountant), er nog geen concrete plannen zijn (versterken sociale basis en aanpak Dr. Hockesingel), of omdat nog niet geheel duidelijk is hoe een ontwikkeling uitwerkt (extra inzet op communicatie en participatie vanwege de Omgevingswet). We monitoren dit soort ontwikkelingen uiteraard en doen de raad hiervoor voorstellen wanneer die realistische raming – en de dekking ervan – wel mogelijk is.

- **Veel voornemens zijn uit te stellen**

Eerder in Spoor 2 is een groot aantal voornemens geïnterpreteerd die we op basis van onze huidige visies en beleidsdocumenten graag in gang zouden willen zetten. Voorbeelden hiervan zijn de uitwerking van het Regieplan Binnenstad, het opstellen van Monumentenbeleid, extra maatregelen om de biodiversiteit te vergroten en het organiseren van een burgerberaad voor de energietransitie. Deze voornemens – hoe gewenst ook – vergroten de nu al lastige ombuigingsopgave. Daarom stelt het college voor deze uit te stellen tot een moment waarop er geen ombuigingen voor nodig zijn. Met andere woorden: we bekijken samen met uw raad graag steeds bij de kadernota en de begroting welke meevallers er zijn en of dat betekent dat er uitgestelde voornemens voorzien kunnen worden van een dekking.

Kortom, met deze kadernota zetten we een eerste stap op de weg naar een solide, duurzaam gezonde financiële positie. Dat betekent niet dat er nooit meer geld is voor nieuwe ambities, maar wel dat we nieuwe ontwikkelingen vóór de besluitvorming goed uitwerken in plannen, realistische ramingen én voorzien van bijpassende dekking. Die dekking is dan niet automatisch uit ‘de algemene middelen’, maar kan ook gevonden (moeten) worden in extra rijksmiddelen, bijdragen van betrokkenen, oud-voor-nieuw of ombuigingen die de uitgaven beperken of inkomsten verhogen. Deze ambities en ontwikkelingen worden dus – voorzien van een solide kostenplaatje en dekkingsplan – apart aan u voorgelegd.

4. Ombuigingen voor de komende jaren

Het kiezen van de maatregelen voor het ombuigingspakket was lastig, maar is zorgvuldig en weloverwogen samengesteld. Voor de samenstelling zijn de principes uit het afwegingskader leidend geweest en is input van de raad meegenomen.

Weloverwogen ombuigingen

In deze kadernota stellen we maatregelen voor om het tekort op de begroting op te lossen. Dat zijn ingewikkelde keuzes, omdat we ook willen kunnen blijven investeren in de stad. En met de eerder genoemde Voorjaarsnota van het Rijk werd het nog lastiger: de ombuigingen die we in deze kadernota voorstellen, moeten voor het overgrote deel al in 2025 financieel effect hebben.

Op een aantal taken kunnen en willen we niet bezuinigen. We blijven alle wettelijke taken uitvoeren. Zoals het uitgeven van uitkeringen, de verstrekking van paspoorten, hulp bij zelfstandig wonen en jeugdhulp. De basisdienstverlening van de gemeente blijft op orde. We blijven ons inzetten voor een betrouwbare overheid door in te zetten op participatie en communicatie met inwoners en ondernemers, bijvoorbeeld via Platform Culemborg, de Vrijbrief en de Gemeentepagina. Daarnaast blijven we werken aan grote opgaven, zoals de woningnood en onderwijshuisvesting. Onze inzet is om de unieke kenmerken van de stad nu en in de toekomst te behouden. We behouden een levendige stad met een divers cultureel aanbod en goede, efficiënt gebruikte voorzieningen.

De ombuigingen die we wel voorstellen, zijn noodzakelijk om de begroting 2025 sluitend te presenteren. Voor de jaren daarna is er een positief saldo. Een positief saldo is van belang om onze reservepositie (stapsgewijs) te verbeteren om zo onzekerheden, risico's en opgaven op te kunnen vangen. Het is echter van belang om te vermelden dat dit nog met grote onzekerheden gepaard gaat vanwege de ontwikkeling van het Gemeentefonds en de onzekere bedragen van enkele maatregelen uit het ombuigingspakket.

Bij deze kadernota is de Ombuigingsgids gepubliceerd. Hierin staan alle voorgestelde maatregelen opgenomen, inclusief die niet in ons voorkeurspakket zijn opgenomen, zodat u zelf uw afwegingen kunt maken bij de behandeling van deze nota.

Indeling ombuigingspakket

Het ombuigingspakket is verdeeld in de volgende onderdelen:

1. Ombuigingsmaatregelen gecategoriseerd naar de volgende thema's:
 - Gemeentelijke organisatie
 - Cultuur en recreatie
 - Economie
 - Openbare ruimte en groen
 - Sociaal domein en gezondheid
 - Sport
 - Inkomsten
 - Overige beleidsterreinen
2. Ombuigingsopdrachten
3. Onroerendezaakbelasting (ozb)

Hieronder wordt per onderdeel een toelichting gegeven.

Ombuigingsmaatregelen

De ombuigingsmaatregelen zijn gecategoriseerd naar de thema's die ook een aantal keer met de raad zijn besproken. Het gaat hier om versoberen van maatregelen (minder budget uitgeven dan was voorzien), het stoppen van maatregelen en het verhogen van inkomsten.

Gemeentelijke organisatie

Voor de ambtelijke organisatie van de gemeente worden twee maatregelen voorgesteld:

- **Besparing op kantoor- en andere bedrijfsvoeringskosten.** Verlagen van de budgetten voor mobiele devices, internet, drukwerk, kantoorartikelen, catering, glasbewassing en post te verlagen.
- **Het stopzetten van huur kunstwerken Stadskantoor.** In het Stadskantoor maken we gebruik van gehuurde kunstwerken. Deze huur stoppen we en halen de kunst weg.

(bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Ombuigingen in de gemeentelijke organisatie					
Besparing op kantoor- en andere bedrijfsvoeringskosten		85	85	85	85
Het stopzetten van huur kunstwerken Stadskantoor		4	4	4	4
Totaal		89	89	89	89

Cultuur en recreatie

Voor cultuur en recreatie worden de volgende maatregelen voorgesteld:

- **Budget voor archeologiebeleid verlagen.** Het structurele budget voor archeologie wordt verlaagd zodat we alleen nog de basis en wettelijke taken uitvoeren.
- **Reactief monumentenbeleid voeren.** Het stoppen van ondersteunende maatregelen en onderzoekskosten voor monumentenbeleid.
- **Stopzetten incidentele subsidie Fransche School.** De incidentele subsidie aanvraag die Theater de Fransche School gedaan heeft voor de jaren 2024 en 2025 voor de inzet van een marketingmedewerker wordt voor 2025 geschrapt.
- **Verlagen subsidie cultuurfonds.** We verlagen de subsidie voor het Cultuurfonds Culemborg structureel tot € 200.000. We accepteren daarmee dat er minder culturele activiteiten ondersteund kunnen worden met een incidentele subsidie.
- **Verlagen subsidie Lek Art / Kunstroute.** Met het niet meer organiseren van een Lek Art festival is het budget ingezet voor de Kunstroute voor een bedrag dat lager ligt. Hiermee wordt een structurele bezuiniging op dit subsidiebedrag gerealiseerd.
- **Verlagen subsidie Kunst Educatie Culemborg (KEC).** Met deze ombuiging verlagen we de subsidie aan KEC door én in te zetten op een goedkopere huisvesting én op niet meer geheel bekostigen van de huur van de accommodatie.

(bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Ombuigingen cultuur en recreatie					
Budget voor archeologiebeleid verlagen		5	5	5	5
Reactief monumentenbeleid voeren		5	5	5	5
Stopzetten incidentele subsidie Theater De Fransche School		15	-	-	-
Verlagen subsidie Cultuurfonds Culemborg		4	17	20	20
Verlagen subsidie Lek Art/ Kunstroute		6	6	6	6
Verlagen subsidie Kunst Educatie Culemborg (KEC)		20	25	30	30
Totaal		55	57	66	66

Economie

Voor economie worden de volgende maatregelen voorgesteld:

- **De Engel aan de (ondernemers in de) stad schenken.** Met overdracht aan de (ondernemers in) de stad ontstaat een gedeelde verantwoordelijkheid van de stad om de Engel een impuls te geven en hier evenementen/producten e.a. aan te verbinden.

- **Heroriëntatie bijdrage op binnenstadsregisseur.** Er vindt een heroriëntatie plaats op de bijdrage van de binnenstadsregisseur. Het college vindt het belangrijk dat de gemeente hieraan evenveel bijdraagt als de binnenstadsondernemers via het Ondernemersfonds. Nu betaalt de gemeente € 16.500 meer. We overleggen met de binnenstadsondernemer of zij hun bijdrage willen verhogen, zodat (met een verlaging vanuit de gemeente met € 8.250 en een even grote verhoging voor de binnenstadsondernemers) het bedrag voor de binnenstadsregisseur per saldo gelijk kan blijven.
- **Stoppen met website Culemborg Klopt.** Stoppen met promotie van de stad via Culemborg Klopt (niet meer actualiseren website, social media en magazine Uit in de Regio).
- **Stoppen met matchmaker.** We stoppen met de werkzaamheden van de matchmakersrol. Deze fungeert als vraagbaak en intermediair voor branchering, vraag en aanbod en invulling van de panden.

(bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Ombuigingen economie					
De Engel aan de (ondernemers in de) stad schenken		14	14	14	14
Heroriëntatie bijdrage op binnenstadsregisseur		17	17	17	17
Stoppen met website Culemborg Klopt		26	26	26	26
Stoppen met Matchmaker		8	8	8	8
Totaal		64	64	64	64

Openbare ruimte en groen

Voor openbare ruimte en groen worden de volgende maatregelen voorgesteld:

- **Minder toezicht op de uitvoering van civiele werken Parijsch.** De bouwwerkzaamheden in de wijk Parijsch nemen af. De uren van de toezichthouder wordt afgebouwd.
- **Budget Milieubeheer dekken uit rijksmiddelen.** Het budget Milieubeheer wordt éénmalig gedekt uit de ontvangen rijksmiddelen (CDOKE-gelden).
- **Heroriëntatie bloembakken en hanging baskets binnenstad.** Te onderzoeken is of het mogelijk is dat aan ondernemers over te dragen. De hanging baskets worden nu verzorgd door een extern bedrijf, de kosten zijn tot nu toe voor de gemeente.
- **Handhaven illegaal in gebruik genomen gronden en verhuren van groenstroken.** In verschillende buurten hebben inwoners stukken grond in gebruik die in eigendom zijn van de gemeente. Inwoners krijgen afhankelijk van de locatie de keuze om de grond te kopen of terug te geven aan de gemeente.
- **Reclame-uitingen meer toestaan in de openbare ruimte.** Reclame toestaan in de openbare ruimte.

- **Rotondes als reclameobject in beheer uitgeven.** Rotondes zijn te verhuren als 'reclameobject'. Het onderhoud van het groen op de rotonde vervalt hierbij aan de huurder.
- **Heroriëntatie op speelvoorzieningen.** Het afbouwen van speelvoorzieningen in de openbare ruimte en meer aan de buurt over laten.
- **Prijs snippergroen verhogen.** De koopsom voor snippergroen is sinds 2012 niet geïndexeerd en daardoor niet meer marktconform. We verhogen deze met € 25 naar € 175 per vierkante meter.
- **Bermen minder vaak maaien.** Minder vaak maaien, betekent minder kosten.

(bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Ombuigingen openbare ruimte en groen					
Minder toezicht op de uitvoering van civiele werken Parijsch		20	20	-	-
Budget milieubeheer		22	-	-	-
Heroriëntatie bloembakken en hanging baskets binnenstad		7	7	7	7
Handhaven illegaal in gebruik genomen gronden en verhuren van groenstroken		10	10	10	10
Reclame-uitingen meer toestaan in de openbare ruimte		5	5	5	5
Rotondes als reclameobject in beheer uitgeven.		5	10	10	10
Speelvoorzieningen sluiten of het beheer overdragen aan buurten, kijken naar slimme combinaties met schoolpleinen		35	15	15	15
Prijs snippergroen verhogen		4	4	4	4
Bermen minder vaak maaien		15	15	15	15
Totaal		123	86	66	66

Onderwijs

Voor onderwijs worden de volgende maatregelen voorgesteld:

- **Niet verlenen subsidie HUB Rivierenland.** Het voorstel is om deze subsidie vanaf 2025 in drie jaar tijd af te bouwen.
- **Bijdrage vragen van buurgemeenten aan het schoolmaatschappelijk werk.** Ongeveer 50% van de leerlingen op onze middelbare scholen komt van buiten de gemeentegrenzen, vooral uit de gemeenten Buren en West-Betuwe, maar ook uit Vijfheerenlanden, Tiel, Houten en Molenlanden. We vragen die gemeenten om een bijdrage.
- **Bijdrage vanuit het onderwijs voor schoolmaatschappelijk werk.** Vier scholen binnen het primair onderwijs de subsidie voor de regeling brugfunctionaris aangevraagd. Indien de subsidie wordt toegekend kan dit vanaf schooljaar 2024/2025 effect hebben.

- **Aframen onderbesteding op budget voor lokaal onderwijsbeleid.** Er is al enkele jaren onderbesteding op het budget voor lokaal onderwijsbeleid.
- **Subsidie voor maatschappelijke stages stoppen.** De bijdrage aan de makelaarsfunctie in het onderwijs om vrijwilligerswerk onder scholieren te bevorderen wordt afgebouwd.
- **Aframen onderbesteding budget voor leerlingenvervoer.** Bij leerlingenvervoer is de afgelopen drie jaar sprake van budgettaire onderbesteding.

(bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Ombuigingen onderwijs					
Niet verlenen subsidie Hub Rivierenland		-	5	10	20
Bijdrage van buurgemeenten aan het schoolmaatschappelijk werk voortgezet onderwijs.	40	40	40	40	40
Bijdrage vanuit onderwijs aan het schoolmaatschappelijk werk	40	40	40	40	-
Aframen onderbesteding op budget voor lokaal onderwijsbeleid	75	75	75	75	75
Subsidie voor maatschappelijke stages stoppen	-	7	15	15	30
Aframen onderbesteding op budget voor leerlingenvervoer	70	70	70	70	70
Totaal		225	237	250	235

Sociaal domein en gezondheid

Hieronder de maatregelen die voor sociaal domein en gezondheid worden voorgesteld:

- **Niet verlenen subsidie aan Linawijs.** Afbouwen van de structurele subsidie aan Linawijs.
- **Subsidie aan stichting Lies en subsidie Pakket Bibliotheek Jeugd & Onderwijs bekostigen vanuit de specifieke uitkering voor onderwijsachterstandenbeleid (SPUK OAB).** Bedragen bekostigen uit SPUK OAB.
- **Invoeren maatregelen Hervormingsagenda Jeugd.** De hervormingsagenda jeugd loopt t/m 2028 en leidt ertoe dat we fors minder geld uitgeven aan jeugdzorg. De ombuigingsopgave voor onze gemeente binnen de uitgaven op jeugdhulp betreft 1,4 miljoen voor de gemeente Culemborg. Dit bedrag is gebaseerd op het landelijke financiële kader uit de Hervormingsagenda Jeugd. Landelijk is afgesproken dat de gemeenten de besparing uit de hervormingsagenda volledig verwerken in hun begrotingen.
- **Onafhankelijke cliëntondersteuning beleggen bij één partner.** Voorstel is om de onafhankelijke cliëntondersteuning te beleggen bij één partner.
- **Schrappen budget "bijdragen overheden subsidieregeling" voor 24-uursplekken.** Rivierenland heeft de bekostiging van de 24-uursplekken in 2016 tijdelijk overgenomen vanwege stijgende kosten voor Nijmegen voor de opvang van dakloze

mensen. Inmiddels bekostigt Nijmegen de 24-uursplekken weer zelf en kan dit budget geschrapt worden.

- **Afbouw subsidie Jobhulp.** Afbouw subsidie en cliënten overdragen aan Werkzaam.
- **Wisselen vroegsignaleringsprogramma.** Overgang naar een goedkoper systeem of verlagen van kosten van het huidige.

(bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Ombuigingen sociaal domein en gezondheid					
Niet verlenen van subsidie aan Linawijs		-	40	80	120
Subsidie aan stichting Lies en subsidie Pakket Bibliotheek Jeugd & Onderwijs bekostigen vanuit de specifieke uitkering voor onderwijsachterstandenbeleid (SPUK OAB)		120	150	193	193
Invoeren maatregelen Hervormingsagenda Jeugd		-	700	1.400	1.400
Onafhankelijke clientondersteuning beleggen bij één partner		2	2	2	2
Schrappen budget "bijdragen overheden subsidieregeling" voor 24-uursplekken		16	16	16	16
Afbouw subsidie JobHulp		-	9	18	35
Wisselen van vroegsignaleringsprogramma.		-	4	4	4
Totaal		138	920	1.712	1.769

Sport

Hieronder de maatregelen die voor sport worden voorgesteld:

- **Niet vervangen topplaat derde hockeyveld.** Met het huidige en verwacht toekomstig ledenaantal van de hockeyclub kunnen de wedstrijden en trainingen worden geprogrammeerd op twee hockeyvelden.
- **Buitensport tarief verhogen.** We stellen voor de buitensporttarieven eenmalig in 2025 te verhogen met 10%.

(bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Ombuigingen sport					
Niet vervangen topplaat derde hockeyveld		-	18	18	18
Buitensport tarief verhogen		14	14	14	14
Totaal		14	32	32	32

Inkomsten

Hieronder de maatregelen om onze inkomsten te verhogen:

- **Verhogen parkeertarieven zodat ze in lijn liggen met buurgemeenten.** Tarieven per uur worden verhoogd naar € 1,60 per uur en € 4,00 voor een dagkaart.
- **Verhogen parkeervergunningen zodat ze in lijn liggen met buurgemeenten.** Voorgesteld wordt om de tarieven voor parkeervergunningen te verhogen en dit te doen in 2 stappen (2025 en 2026).
- **Vergunninghouders parkeergebied omzetten naar betaald parkeren gebied.** Invoeren van betaald parkeren in het gehele centrum. Vergunninghouders kunnen nog steeds een parkeervergunning aanschaffen, maar alle andere bezoekers betalen voor het parkeren.
- **Gebied voor betaald parkeren uitbreiden.** Op de locaties Palumbus, Mariahof, Rozenstraat en Haven betaald parkeren invoeren.
- **Kosten ontheffingen autoluwe binnenstad kostendekkend berekenen.** Verhoging van dagontheffing naar € 10,-. Verhoging jaarontheffing naar € 60,-.
- **Toeristenbelasting Fort Everdingen innen.** Het camperterrein en een deel van het kampeerterrein Fort Everdingen ligt op het grondgebied van Culemborg. De toeristenbelasting wordt echter geïnd door de gemeente Vijfheerenlanden. De inkomsten zouden gedeeld moeten gaan worden.
- **Gemeentelijke kosten in de legesverordening Omgevingswet verhogen.** Kosten in rekening brengen voor de intaketafel.
- **Hondenbelasting verhogen met 20%.** De hondenbelasting verhogen van € 60 naar € 72 voor de eerste hond en van € 90 naar € 108 voor iedere volgende hond.
- **Toeristenbelasting verhogen.** Toeristenbelasting met 100% verhogen naar € 1,60,- per persoon per nacht.

(bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Ombuigingen op inkomsten					
Parkeertarieven verhogen		60	60	60	60
Parkeervergunningen duurder maken		21	80	80	80
Vergunninghouders-parkeergebied omzetten naar betaald parkeren gebied.		-	-	58	58
Gebied voor betaald parkeren uitbreiden.		-	-	32	32
Kosten ontheffingen autoluwe binnenstad kostendekkend berekenen.		50	50	50	50
Toeristenbelasting fort Everdingen innen		5	5	5	5
Gemeentelijke kosten in de legesverordening rond de Omgevingswet verhogen		55	55	55	55
Hondenbelasting verhogen		20	20	20	20
Toeristenbelasting verhogen		-	20	20	20
Totaal		211	290	379	379

Overige beleidsterreinen

Voor de overige beleidsterreinen worden de volgende maatregelen voorgesteld:

- **Verlagen budget Gemeentelijke beleidsmonitor.** Voorstel is om te stoppen met de raming voor de uitvoering van de acties die voortkomen uit de monitor en het daaraan gekoppelde impulsbudget.
- **Heroriëntatie budget voor het initiatievenloket, buurtpanel en wijkacties.** Er vindt een heroriëntatie plaats op de budgetten om initiatieven van inwoners financieel te ondersteunen, buurtpanel en wijkacties. Door de krachten te bundelen en slimmer te organiseren, is hier een besparing mogelijk.
- **Niet uitvoeren motie wasbare luiers.** Vanwege capaciteitsgebrek is nog geen uitvoering gegeven aan deze motie 'Hergebruik stimuleren met wasbare luiers' (2023).
- **Onderzoeken derugeleringsmogelijkheden Omgevingsplan.** Bij de besluitvorming over het gemeentelijke Omgevingsplan kunnen keuzes worden gemaakt om bepaalde aspecten vergunningsvrij te maken. Dit verlaagt de uitvoeringslasten en dus de kosten.

(bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Ombuigingen op overige terreinen					
Verlagen budget Gemeentelijke beleidsmonitor		30	-	30	-
Heroriëntatie op het initiatievenloket en het buurtpanel		13	13	13	13
Heroriëntatie op Buurt Bestuurt		12	12	12	12
Motie wasbare luiers niet uitvoeren		10	10	-	-
Onderzoeken dereguleringsmogelijkheden Omgevingsplan		-	-	200	200
Totaal		65	35	255	225

Ombuigingsopdrachten

Naast deze ombuigingsmaatregelen stellen we in deze kadernota een aantal ombuigingsopdrachten voorgesteld. Dit zijn onderwerpen die nog verdere uitwerking of onderzoek vragen en voortborduren op de informatie uit de Ombuigingsgids. Vanwege de maatschappelijke impact vragen sommige voorstellen ook een apart raadsvoorstel om eventueel door te voeren. Bij de ombuigingsopdrachten wordt een onderscheid gemaakt in de onderzoeken die worden uitgevoerd vóór de begroting 2025 en onderzoeken die daarna worden uitgevoerd. De verwachting is niet dat al deze ombuigingsopdrachten uitgevoerd moeten worden, maar wel eventueel ingezet kunnen worden als de financiële situatie daarom vraagt.

Ombuigingsopdrachten – onderzoeken vóór de Begroting 2025

Voor de begroting 2025 worden volgende ombuigingen onderzocht:

- **Naar beneden bijstellen kwaliteitsniveau openbare ruimte.** De stad wordt onderhouden op kwaliteitsniveau B. De binnenstad, winkelcentra en een aantal parken op A-niveau. Beide kunnen één niveau naar beneden worden bijgesteld: het kwaliteitsniveau in het buitengebied, woonwijken en industrieterreinen naar niveau C en het overige naar niveau B. Onderzocht wordt wat de consequenties zijn. In of bij de begroting 2025 volgt hiervoor een raadsvoorstel.
- **Vergroten aandeel zwerfafval in afvalstoffenheffing.** Onderzocht wordt of het aandeel zwerfafval in de afvalstoffenheffing verhoogd worden. Ook hiervoor volgt in of bij de begroting 2025 een raadsvoorstel.

Omdat we verwachten dat deze onderzoeken resultaat kunnen opleveren, ramen we in deze kadernota een opbrengst ervan. Uiteraard wordt deze pas in de begroting opgenomen wanneer daadwerkelijk blijkt dat die opbrengst gerealiseerd kan worden.

(bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Ombuigingsopdrachten voor 2025					
Naar beneden bijstellen kwaliteitsniveau openbare ruimte		0	20	20	20
Onderzoeken mogelijkheden vergroten aandeel zwerfafval in afvalstoffenheffing		0	93	93	93
Totaal		0	113	113	113

Overige ombuigingsopdrachten voor 2025, 2026 en verder

Voor de jaren daarna worden de volgende ombuigingen verder onderzocht.

- **Heroriëntatie Plantage en Kinderboerderij.** Bij de heroriëntatie van de **Plantage** worden verschillende opties onderzocht. Zoals het ombouwen van de plantage naar een minder intensieve manier van pluimvee houden, verzorging en onderhoud door buurtbewoners/vrijwilligers laten doen of sluiten van de dierenverblijven. Bij de heroriëntatie op de **kinderboerderij** worden verschillende alternatieve wijze van exploiteren onderzocht. Naast het definitief sluiten van de kinderboerderij wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn van het exploiteren van een zogenoemde Kinderboerderij Nieuwe Stijl op een nieuwe locatie (bijvoorbeeld in combinatie met een Kindcentrum (IKC) in de parkstrook in Culemborg-Oost. Hier worden geen dieren meer gehouden, maar ligt de focus meer op verbinden, ontmoeten, spelen, natuur, duurzaamheid, voedselproductie en voedselbereiding..

- **Vastgoed (diverse objecten).** Voor vastgoed worden bij de volgende objecten onderzocht of deze op een zo kort mogelijke termijn afgestoten kunnen worden of op een andere manier kunnen worden geëxploiteerd.
 - Stadskantoor
 - Beheer fort aan 't Spoel
 - Multifunctionele ruimte Eendenkooi
 - Multifunctionele ruimte Achter de Poort
 - Molen de Hoop
 - Taxateurs
 - Bartje Kringloop
- **Besparen op bijdragen Gemeenschappelijke Regelingen.** Het samen met de andere gemeenten bekijken welke passende maatregelen genomen kunnen worden voor de Gemeenschappelijke Regelingen (verder GR'en). Naast het niet kunnen oppakken van nieuw beleid, wordt gekeken naar andere maatregelen zoals niet wettelijke taken en kosten zoals overhead en bedrijfsvoering. Ook worden alleen die kosten doorberekend waarvoor gemeenten vanuit het Rijk worden vergoed.
- **Ovonde.** De Ovonde is de locatie in Culemborg met het hoogst aantal ongevallen. In 2024 worden er tijdelijke maatregelen genomen om de impact van de ongevallen te beperken. Deze maatregelen zorgen er dus niet voor dat er geen ongevallen meer zullen plaatsvinden, maar leidt tot minder slachtoffers. In de plannen van de stationsomgeving is een volledige aanpassing van de Ovonde voorzien. Deze staat echter vooralsnog niet eerder gepland dan 2034 en wordt alleen uitgevoerd als er vanuit het plan voldoende budget is om de Ovonde aan te passen. De keuze kan zijn om de volledige aanpassing helemaal niet uit te voeren en de situatie te houden zoals deze is met de tijdelijke maatregelen.
- **Verminderen cameratoezicht.** Onderzoeken of het aantal camera's verminderd zou kunnen worden en wat hiervan de gevolgen zijn (budget, veiligheid).

(bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Ombuigingsopdrachten voor 2026 e.v.					
Heroriëntatie Plantage en kinderboerderij*		0	124	124	124
Vastgoed*		0	42	42	42
Besparen op bijdragen Gemeenschappelijke Regelingen**					
Aanpak Ovonde**					
Verminderen cameratoezicht**					
Totaal		0	166	166	166

** deze bedragen zijn besparingen in exploitatie en onderhoud, verkoopopbrengsten zijn hierin nog niet opgenomen. De bedragen zijn indicatief.*

*** de mogelijke opbrengst voor de begroting is voor deze opdrachten nog niet in te schatten.*

Onroerendezaakbelasting (ozb)

Het Rijk publiceerde zijn Voorjaarsnota op 15 april 2024. Toen werd pas bekend dat onze gemeente voor bijna 1 miljoen euro minder inkomsten ontvangt uit het Gemeentefonds en dat er dus in 2025 al maatregelen genomen moeten worden. Met de ombuigingen, die in deze kadernota zijn uitgewerkt, dempen we het overgrote deel van het tekort in 2025. Maar niet volledig. Het tijdsbestek is te kort om verdere verantwoorde ombuigingen voor te stellen. Het voorgestelde pakket aan ombuigingen zijn namelijk al pijnlijke maatregelen waarvan iedereen in de stad het effect gaat merken.

Het college stelt voor om het resterende deel van de benodigde middelen te dekken door het eenmalig boventrendmatig verhogen van de ozb. Het is goed om te benadrukken dat het exacte bedrag van de verhoging van de ozb nog van veel factoren afhangt en bij de begroting wordt bepaald. We hopen dat deze lager uitvalt dan dat we nu berekenen en zullen deze maatregel alleen nemen als het echt niet anders kan. Mochten er tussen nu en de begroting structurele meevallers zijn, dan kunnen we de ozb-verhoging lager voorstellen in die begroting.

Een voorlopige inschatting is dat een boventrendmatige verhoging van 4% voor 2025 voldoende oplevert om het laatste deel te dekken. Voor een woning met een waarde van € 300.000 betekent dit naar verwachting een verschil van ongeveer € 12 per jaar ten opzichte van de reguliere indexatie.

Met het doorvoeren van deze verhoging van de ozb wordt ervoor gezorgd dat de begroting 2025 sluitend is.

(bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Enmalige boventrendmatige verhoging ozb		342	342	342	342
Totaal		342	342	342	342

5. Uitgangspunten voor het vervolg

Doorwerking in de begroting

Alle hoofdstukken hiervoor bevatten kaders voor de doorwerking in de Programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028. Deze verwerken we in die begroting, waarbij we ons dan ook een beeld vormen van de transitie- en frictiekosten die met ombuigingen gepaard gaan – uiteraard voorzien van dekking. Voor de volledigheid stippen we nog twee onderwerpen specifiek aan, die we betrekken bij het opstellen van de begroting

Prijsstijgingen

De inflatie neemt af door verdere daling van de energieprijzen en afname van de kerninflatie. Ondanks het wegvallen van het prijsplafond, zijn de energieprijzen die consumenten betalen in 2024 lager dan in 2023. De marktprijzen zijn dusdanig gedaald dat deze onder het prijsplafond liggen. Ook de kerninflatie neemt af nu bedrijven hogere energiekosten hebben doorberekend. Lonen hebben nog wel een opwaarts effect op met name de inflatie van diensten. Huren liggen ook boven de gemiddelde inflatie, na een aantal jaren juist relatief weinig te zijn gestegen. Alles overziend verwachten we dat de inflatie in 2024 uitkomt op 2,9%, en in 2025 op 2,8%.

Loonontwikkeling

De loonstijging komt in 2024 met 6% opnieuw hoog uit. In sommige bedrijfstakken is de cao-loongroei sinds de inflatieschok relatief beperkt geweest. We verwachten in die bedrijfstakken een hoge loongroei in 2024, omdat werknemers alsnog een compensatie voor de hoge inflatie van de afgelopen jaren eisen. De recent afgesloten cao's laten voor 2024 ook nog steeds forse loonstijgingen van 5-7% zien. De loonstijging neemt in 2025 af tot 3,9%, omdat de meeste werknemers dan voor de inflatiegolf gecompenseerd zijn, hoewel 3,9% nog steeds ruim boven de inflatie ligt. Werknemers houden nog enige tijd een voordeel aan de onderhandelingstafel, omdat de arbeidsmarkt krap blijft

Op basis van het Centraal Economisch Plan raamt het Centraal Planbureau de volgende cijfers:

	2024	2025
Inflatie (consumentenprijsindex)	2,9%	2,8%
Cao loon bedrijven	6,0%	3,9%

Financiële spelregels voor de komende jaren

Op weg naar een duurzaam financieel gezonde gemeente is enige financiële discipline nodig. Voor de komende jaren breiden wij onze financiële spelregels daarom verder uit.

Wettelijke eisen

Rijk en provincie stellen eisen aan onze begrotingen en jaarrekeningen.

Structureel sluitende begroting

De Gemeentewet schrijft voor dat wij een structureel sluitende begroting moeten opstellen. Dat wil simpelweg zeggen, dat alle structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten. De provincie ziet erop toe of wij als gemeente aan deze eis voldoen. Daartoe moeten wij onze begroting (voor 15 november) inzenden.

Een structureel sluitende begroting is een begroting waarbij het eerste begrotingsjaar meteen sluitend is. Onder een structureel sluitende begroting wordt ook verstaan een begroting die weliswaar in het eerste jaar van de meer-jarencyclus niet sluit, maar die binnen de komende vier jaar wel tot een reël sluitend geheel gaat komen.

Tijdig en juist

Naast het voorschrift van een structureel sluitende begroting gelden er ook nog eisen over tijdigheid van de stukken en een juiste verantwoording via de jaarrekeningen.

Bestaande spelregels

In de afgelopen jaren werkten we al met uitgangspunten voor onze financiële huishouding. Deze behouden we en zullen we waar nodig nog strenger toepassen.

1. Behoedzame en reële ramingen

Alle begrotingsposten (zowel de uitgavenbudgetten als de inkomstenramingen) zijn gebaseerd op de reële verwachtingen bij de betreffende taak of dat product. Voor de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen betekent dit dat deze in overeenstemming zijn met de bijdragen, zoals die in de vastgestelde begroting van die gemeenschappelijke regeling zijn opgenomen.

Onderdeel van een reële raming is ook dat alle te verwachten kosten (en opbrengsten) inzichtelijk worden gemaakt en dat er dus geen investeringen in nieuwe activiteiten plaatsvinden, waarbij niet alle structurele exploitatielasten in beeld worden gebracht.

2. Structurele uitgaven worden structureel gedekt

Alle structurele uitgaven worden gedekt door structurele inkomsten. Incidentele uitgaven kunnen zowel worden gedekt met incidentele als met structurele middelen. Dat betekent dat voor incidentele uitgaven ook gemeentelijke reserves ingezet kunnen worden. Voor investeringen, waarop wij moeten afschrijven, is het mogelijk om de afschrijvingslasten te dekken via de reserve kapitaallasten. Dan moet deze reserve bij aanvang het volledige investeringsbedrag bevatten, om dekking gedurende de gehele looptijd te kunnen waarborgen.

3. Integrale afweging

Het gebrek aan middelen noodzaakt tot het maken van duidelijke keuzes. Nieuw beleid en uitbreiding van bestaand beleid is alleen maar mogelijk als daartoe ruimte is. En als die ruimte er is, zal goed afgewogen moeten worden welke gewenste activiteiten dan de voorkeur verdienen. Zulke afwegingen kunnen alleen maar goed plaatsvinden op geëigende momenten, waarbij alles tegen elkaar kan worden afgewogen en ook bewuste keuzes gemaakt kunnen worden. In onze gemeentelijke cyclus zijn dat de kadernota en de programmabegroting.

Daarbij is de rol van de kadernota vooral het stellen van de kaders en het kiezen van de richtingen, terwijl de programmabegroting dan de concrete vertaling wordt, waarbij de laatste ontwikkelingen nog kunnen worden meegenomen. Alleen op die momenten is het mogelijk alle gewenste (nieuwe) activiteiten op een goede en integrale manier af te wegen tegen de beschikbare mogelijkheden.

Dat betekent ook dat bij de andere momenten in de planning- en controlcyclus geen nieuw beleid kan worden ingebracht. En dat de voor- en najaarsrapportage alleen bedoeld zijn om te monitoren of de uitvoering van het bestaande beleid in de pas blijft lopen met de daartoe beschikbaar gestelde middelen.

4. Risicomanagement optimaliseren

Alle gemeentelijke activiteiten zijn onderhevig aan risico's. Om te voorkomen dat wij plotseling verrast worden met zogenaamde onvoorziene tegenvallers, is het noodzakelijk om in de hele organisatie continu aandacht te hebben voor risicomanagement. En dat niet alleen door de risico's op te sommen en in een paragraaf te zetten, maar ook door concreet te werken aan en met beheersmaatregelen om de risico's in te perken.

5. Opvangen van tegenvallers

Tegenvallers door onvoorziene hogere lasten of lagere baten worden in eerste aanleg binnen het eigen budget (taakveld of programma) opgevangen. Structurele problemen worden ingebracht bij de kadernota en/of begroting voor de integrale afweging. Incidentele problemen worden in eerste instantie zelf opgelost en worden voor de meer brede afweging via de voor- of najaarsrapportage aan de raad voorgelegd.

6. Terughoudendheid bij aanbod van subsidies

Potentieel te ontvangen subsidies zijn alleen aantrekkelijk als deze passen binnen het gemeentelijk beleid. En indien wij dus voor de door ons gewenste nieuwe activiteiten van derden middelen kunnen verkrijgen, dan zullen we daar zeker op inzetten. Als wij gebruik (willen) maken van externe bronnen en bijdragen dan is het ook hier noodzakelijk om het volledige structurele en meerjarige financiële beeld (inclusief de risico's) in beeld te brengen en op basis daarvan keuzes te maken. We moeten geen activiteiten oppakken omdat een derde ons middelen aanbiedt, terwijl wij vervolgens in onze (meer-jaren)begroting er problemen door gaan verkrijgen.

Nieuwe spelregels

Omdat de financiële uitdagingen en onzekerheden de komende jaren groot blijven zijn aanvullende spelregels noodzakelijk. Wij stellen de volgende aanvullingen voor:

7. Nieuw beleid alleen als dit onontkoombaar en onuitstelbaar is

Bij spelregel 3 is aangegeven dat nieuw beleid en uitbreiding van bestaand beleid alleen mogelijk is als daartoe ruimte is. We scherpen deze spelregel aan: we besluiten alleen over nieuw beleid, uitbreiding of intensivering van beleid als dit onontkoombaar en onuitstelbaar zijn. Bij de huidige inzichten is er immers vrijwel geen financiële ruimte voor nieuw beleid. Wanneer er besloten wordt tot nieuw beleid, uitbreiding of intensivering, dan is de dekking ervan onderdeel van dat besluit. Om het begrotingssaldo niet verder te belasten, dient die dekking te bestaan uit geoormerkte rijksmiddelen of extra ombuigingen.

8. Meevallers worden toegevoegd aan de algemene reserve

Om ons weerstandvermogen te versterken, is het noodzakelijk om financiële meevallers toe te voegen aan de algemene reserve – of tussen nu en de eerstvolgende begroting: om de voorgestelde ozb-verhoging te kunnen verlagen. Financiële meevallers zijn in ieder geval in beginsel niet bedoeld om nieuw beleid mee te dekken.

9. We streven naar een hogere weerstandsratio

In ons huidige financieel beleid streven we naar een weerstandsratio van 1,0 bij het maximale risicoprofiel. Dit wil zeggen dat we precies genoeg weerstandvermogen aanhouden om alle risico's op te vangen. Een ratio van slechts 1,0 maakt ons kwetsbaar. Als we tegenvallers ten laste van het weerstandvermogen brengen lopen we bij een ratio van 1,0 gelijk het risico dat deze onder de grenswaarde van 1,0 daalt en derhalve onmiddellijk aanvulling nodig is – en dus nieuwe ombuigingen. Het is daarom verstandiger om te streven naar een ratio die geldt als 'ruim voldoende'. We willen de komende vier jaar toegroeien naar deze verhoogde waarde, die een bandbreedte heeft van 1,4 tot 2,0. Hiervoor is het nodig dat de spelregels streng worden nageleefd.

Bijlagen

Bijlage 1 Begrotingswijzigingen per begrotingsprogramma

Hieronder treft u de begrotingswijzigingen aan die de voorjaarsrapportage (de ontwikkelingen in het bestaand beleid) tot gevolg heeft. Deze zijn per begrotingsprogramma weergegeven. Met de vaststelling van dit document autoriseert de raad deze wijzigingen in de lopende begroting.

Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Ontwikkelingen in bestaand beleid vanaf 2024

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid					
Jaarresultaat 2023 regio rivierenland	7	0	0	0	0
Kosten noodstroomaggregaat	-130	0	0	0	0
Regio Rivierenland: Financiering ondersteuning van het Portefeuillehoudersoverleg (PFO) Ruimte	-21	-21	0	0	0
Septembercirculaire 2023	-281	-281	-281	-281	-281
Voordeel bijdrage BWB obv 2e VGR na ontvlechting	47	171	126	126	126
Totaal Bestaand beleid	-377	-131	-155	-155	-155

Ontwikkelingen in bestaand beleid vanaf 2025 en verder

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid				
Programmabegroting 2025-2028 BWB	-373	-394	-399	-399
Programmabegroting 2025-2028 Regio Rivierenland	22	22	22	22
Totaal Bestaand beleid	-351	-372	-377	-377

Samenvattend financieel overzicht

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	-14.711	-14.534	-14.656	-14.575	-14.497
Uitgangspositie Kadernota 2025-2028	-14.711	-14.534	-14.656	-14.575	-14.497
Voorjaarsrapportage 2024					
Bestaand beleid	-377	-131	-155	-155	-155
Technische wijzigingen	-211	80	80	80	80
Voorjaarsrapportage 2024	-588	-51	-75	-75	-75
Kadernota 2025-2028					
Bestaand beleid	0	-351	-372	-377	-377
Kadernota 2025-2028	0	-351	-372	-377	-377
Saldo inclusief Kadernota 2025-2028	-15.299	-14.936	-15.103	-15.028	-14.949

Programma 2 Veiligheid

Ontwikkelingen in 2024

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid					
Septembercirculaire 2023	-7	-7	-7	0	0
Totaal Bestaand beleid	-7	-7	-7	0	0

Ontwikkelingen in bestaand beleid vanaf 2025 en verder

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid				
Bijdrage VRGZ 2025	-142	-142	-142	-142
Gemeentelijke bijdrage GGD begroting 2025	-11	-11	-11	-11
Totaal Bestaand beleid	-153	-153	-153	-153

Samenvattend financieel overzicht

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	-3.601	-3.610	-3.618	-3.627	-3.627
Uitgangspositie Kadernota 2025-2028	-3.601	-3.610	-3.618	-3.627	-3.627
Voorjaarsrapportage 2024					
Bestaand beleid	-7	-7	-7	0	0
Voorjaarsrapportage 2024	-7	-7	-7	0	0
Kadernota 2025-2028					
Bestaand beleid	0	-153	-153	-153	-153
Kadernota 2025-2028	0	-153	-153	-153	-153
Saldo inclusief Kadernota 2025-2028	-3.608	-3.770	-3.779	-3.780	-3.780

Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Ontwikkelingen in 2024

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid					
Aframing Vattenfall openbare verlichting	285	285	285	285	285
Openbare verlichting	-62	-62	-62	-62	-62
Totaal Bestaand beleid	223	223	223	223	223

Ontwikkelingen in bestaand beleid vanaf 2025 en verder

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
-				
Totaal				

Samenvattend financieel overzicht

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	-4.070	-4.156	-4.121	-4.074	-4.060
Uitgangspositie Kadernota 2025-2028	-4.070	-4.156	-4.121	-4.074	-4.060
Voorjaarsrapportage 2024					
Bestaand beleid	223	223	223	223	223
Technische wijzigingen	-175	0	0	0	0
Voorjaarsrapportage 2024	48	223	223	223	223
Saldo inclusief Kadernota 2025-2028	-4.022	-3.933	-3.899	-3.851	-3.838

Programma 4 Economie

Ontwikkelingen in 2024

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
-					
Totaal					

Ontwikkelingen in bestaand beleid vanaf 2025 en verder

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
-				
Totaal				

Samenvattend financieel overzicht

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	-724	-709	-709	-709	-709
Uitgangspositie Kadernota 2025-2028	-724	-709	-709	-709	-709
Saldo inclusief Kadernota 2025-2028	-724	-709	-709	-709	-709

Programma 5 Onderwijs

Ontwikkelingen in 2024

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
-					
Totaal					

Ontwikkelingen in bestaand beleid vanaf 2025 en verder

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
-				
Totaal				

Samenvattend financieel overzicht

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	-4.576	-4.498	-4.478	-4.340	-5.875
Uitgangspositie Kadernota 2025-2028	-4.576	-4.498	-4.478	-4.340	-5.875
Saldo inclusief Kadernota 2025-2028	-4.576	-4.498	-4.478	-4.340	-5.875

Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie

Ontwikkelingen in 2024

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid					
Fairplay	-114	-76	0	0	0
Jaarresultaat 2023 RAR	4	0	0	0	0
Kosten advies TNO en ventilatieverbeterplan zwembad De Waterlinie	-81	459	-600	0	0
Overname zwembad Waterlinie	4	-76	-76	-76	-76
Totaal Bestaand beleid	-187	307	-676	-76	-76

Ontwikkelingen in bestaand beleid vanaf 2025 en verder

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid				
RAR programmabegroting 2025-2028	-2	-2	-2	-2
Totaal Bestaand beleid	-2	-2	-2	-2

Samenvattend financieel overzicht

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	-4.991	-5.833	-5.139	-5.135	-5.091
Uitgangspositie Kadernota 2025-2028	-4.991	-5.833	-5.139	-5.135	-5.091
Voorjaarsrapportage 2024					
Bestaand beleid	-187	307	-676	-76	-76
Voorjaarsrapportage 2024	-187	307	-676	-76	-76
Kadernota 2025-2028					
Bestaand beleid	0	-2	-2	-2	-2
Kadernota 2025-2028	0	-2	-2	-2	-2
Saldo inclusief Kadernota 2025-2028	-5.178	-5.528	-5.817	-5.212	-5.168

Programma 7 Sociaal domein en Gezondheid

Ontwikkelingen in 2024

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid					
Septembercirculaire 2023	-69	-7	-6	-6	-6
Stijging kosten Jeugd	-200	-200	-200	-200	-200
Taakmutatie Inburgering	-56	0	0	0	0
Taakstelling subsidies	-217	0	0	0	0
Tariefstijging Hulp bij het Huishouden	-130	-130	-130	-130	-130
Terugbetaling van de GGD jrr2023	39	0	0	0	0
Totaal Bestaand beleid	-633	-337	-336	-336	-336

Ontwikkelingen in bestaand beleid vanaf 2025 en verder

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid				
Gemeentelijke bijdrage begroting 2025 Werkzaam	-92	-103	-130	-41
Gemeentelijke bijdrage GGD begroting 2025	-99	-99	-99	-99
Tariefstijging huishoudelijke hulp 2025	-396	-396	-396	-396
Totaal Bestaand beleid	-586	-598	-624	-535

Samenvattend financieel overzicht

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	-34.594	-33.297	-32.399	-32.267	-32.265
Uitgangspositie Kadernota 2025-2028	-34.594	-33.297	-32.399	-32.267	-32.265
Voorjaarsrapportage 2024					
Bestaand beleid	-633	-337	-336	-336	-336
Technische wijzigingen	-80	-80	-80	-80	-80
Voorjaarsrapportage 2024	-713	-417	-416	-416	-416
Kadernota 2025-2028					
Bestaand beleid	0	-586	-598	-624	-535
Kadernota 2025-2028	0	-586	-598	-624	-535
Saldo inclusief Kadernota 2025-2028	-35.307	-34.301	-33.413	-33.307	-33.216

Programma 8 Duurzaamheid

Ontwikkelingen in 2024

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid					
Aanpassing budget dierenambulance	-9	-9	-9	-9	-9
Totaal Bestaand beleid	-9	-9	-9	-9	-9

Ontwikkelingen in bestaand beleid vanaf 2025 en verder

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid				
AVRI begroting 2025	21	21	21	21
AVRI PMD	-6	-6	-6	-6
Programmabegroting 2025-2028 BSR	5	5	5	5
Totaal Bestaand beleid	21	21	21	21

Samenvattend financieel overzicht

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	1.773	1.762	1.781	1.809	1.821
Uitgangspositie Kadernota 2025-2028	1.773	1.762	1.781	1.809	1.821
Voorjaarsrapportage 2024					
Bestaand beleid	-9	-9	-9	-9	-9
Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Voorjaarsrapportage 2024	-9	-9	-9	-9	-9
Kadernota 2025-2028					
Bestaand beleid	0	21	21	21	21
Kadernota 2025-2028	0	21	21	21	21
Saldo inclusief Kadernota 2025-2028	1.764	1.774	1.792	1.821	1.833

Programma 9 Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte

Ontwikkelingen in 2024

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid					
Bijraming motorrijtuigenbelasting	-20	-20	-20	-20	-20
Eerstejaars groenonderhoud 't Jach en het Hof	-10	-10	0	0	0
Totaal Bestaand beleid	-30	-30	-20	-20	-20

Ontwikkelingen in bestaand beleid vanaf 2025 en verder

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid				
ODR begroting 2025	-116	-116	-116	-116
Totaal Bestaand beleid	-116	-116	-116	-116

Samenvattend financieel overzicht

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	-5.136	-5.126	-5.078	-5.159	-5.249
Uitgangshouding Kadernota 2025-2028	-5.136	-5.126	-5.078	-5.159	-5.249
Voorjaarsrapportage 2024					
Bestaand beleid	-30	-30	-20	-20	-20
Technische wijzigingen	97	0	0	0	0
Voorjaarsrapportage 2024	67	-30	-20	-20	-20
Kadernota 2025-2028					
Bestaand beleid	0	-116	-116	-116	-116
Kadernota 2025-2028	0	-116	-116	-116	-116
Saldo inclusief Kadernota 2025-2028	-5.069	-5.273	-5.214	-5.296	-5.386

Programma 99 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen

Ontwikkelingen in 2024

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid					
Bijstelling OZB obv definitieve berekening	363	0	0	0	0
Decembercircularre 2023	-316	0	0	0	0
Jaarrekeningresultaat 2023 BSR	29	0	0	0	0
Overname zwembad Waterlinie	-19	-19	-19	-19	-19
Septemercircularre 2023	916	973	1.041	2.308	2.697
Totaal Bestaand beleid	972	953	1.021	2.289	2.678

Ontwikkelingen in bestaand beleid vanaf 2025 en verder

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid				
Compensatie meicircularre 2024 indexering GR-en	403	403	403	403
Compensatie meicircularre 2024 indexering HH	131	131	131	131
Programmabegroting 2025-2028 BSR	-14	-14	-14	-14
Totaal Bestaand beleid	520	520	520	520

Samenvattend financieel overzicht

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	70.324	70.841	66.269	66.064	66.803
Uitgangspositie Kadernota 2025-2028	70.324	70.841	66.269	66.064	66.803
Voorjaarsrapportage 2024					
Bestaand beleid	972	953	1.021	2.289	2.678
Technische wijzigingen	369	0	0	0	0
Voorjaarsrapportage 2024	1.341	953	1.021	2.289	2.678
Kadernota 2025-2028					
Bestaand beleid	0	520	520	520	520
Kadernota 2025-2028	0	520	520	520	520
Saldo inclusief Kadernota 2025-2028	71.665	72.314	67.810	68.873	70.001

Bijlage 2 Programmaoverstijgende begrotingswijzigingen

Hieronder presenteren we alle begrotingswijzigingen die geen invloed hebben op het begrotingssaldo, maar wel leiden tot een wijziging van de geautoriseerde baten en lasten in de vastgestelde programmabegroting 2024-2027.

De wijzigingen kunnen verdeeld worden in 3 categorieën:

1. De lasten zijn opgenomen in een ander programma en dienen voor de juiste verantwoording overgeheveld te worden naar de juiste programma.
2. Er zijn extra middelen ontvangen ter dekking van extra lasten. De toename van de totale lasten en baten worden
3. Er worden lasten begroot die gedekt worden uit de daarvoor bestemde reserve.

Hieronder presenteren we alle begrotingswijzigingen die geen invloed hebben op het begrotingssaldo, maar wel leiden tot een wijziging van de geautoriseerde baten en lasten in de vastgestelde programmabegroting 2024-2027.

De wijzigingen kunnen verdeeld worden in 3 categorieën:

1. De lasten zijn opgenomen in een ander programma en dienen voor de juiste verantwoording overgeheveld te worden naar de juiste programma.
2. Er zijn extra middelen ontvangen ter dekking van extra lasten. De toename van de totale lasten en baten worden
3. Er worden lasten begroot die gedekt worden uit de daarvoor bestemde reserve.

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Technische wijzigingen					

Budget groenbeleid en versterken biodiversiteit

9 Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	Lasten	-19
---	--------	-----

10 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	Baten	19
--	-------	----

In de begroting 2021 is een bedrag van € 150.000 beschikbaar gesteld voor groenbeleid en versterken biodiversiteit, met als dekking de reserve precariobelasting. Van dit bedrag resteert nog € 18.956. Voorgesteld wordt om dit restantbedrag in 2024 weer voor dit doel beschikbaar te stellen.

Budget haalbaarheidsonderzoeken

9 Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	Lasten	-229
---	--------	------

9 Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	Baten	229
---	-------	-----

In 2019 is er een budget van € 650.000 beschikbaar gesteld voor haalbaarheidsonderzoeken, gedekt uit de reserve grondexploitatie. Van dit bedrag resteert nu nog € 228.904. Voorgesteld wordt om dit restant in 2024 weer beschikbaar te stellen, vanuit de reserve grondexploitatie.

Budget netwerksamenwerking WMO/Jeugd Rivierenland

1 Bestuur en Ondersteuning	Lasten	80	80	80	80	80
7 Sociaal domein en Gezondheid	Lasten	-80	-80	-80	-80	-80

In de primitieve begroting 2024 zijn de kosten voor programmamanager en programmasecretaris netwerksamenwerking WMO/Jeugd Rivierenland niet binnen het juiste taakveld begroot. Deze zou moeten begroot worden onder het juiste taakveld 6.2 toegang en eerselijnsvoorzieningen.

Budget Vianense poort

3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	Lasten	-116
9 Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	Baten	116

In de voorjaarsrapportage 2021 is een budget van € 130.000 beschikbaar gesteld voor onderzoek, planvorming en het uitvoeren van de proef rondom het afsluiten van de Vianense Poort voor gemotoriseerd verkeer, dekking van dit budget is de reserve GVVP. Van dit budget resteert nog € 116.000. Voorgesteld wordt om dit restant weer beschikbaar te stellen in 2024, zodat de reeds besloten maatregelen uit de evaluatierapportage van de Vianense Poort kunnen worden uitgevoerd.

Budget woningbouwlocaties

9 Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	Lasten	-267
9 Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	Baten	267

In 2021 is er met het raadsvoorstel startnotitie woningbouwopgaven een budget van € 598.000 beschikbaar gesteld gedekt uit de reserve grondexploitatie. Van dit budget resteert op dit moment nog € 267.493. Voorgesteld wordt om dit restantbudget in 2024 beschikbaar te stellen voor de woningbouwopgave.

Data Top 15

1 Bestuur en Ondersteuning	Lasten	26
3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	Lasten	-26

Vanaf 1 januari 2025 zijn wegbeheerders verplicht om binnen de nieuwe Europese regelgeving cruciale mobiliteitsdata bij te houden en beschikbaar te stellen voor gebruikers. Culemborg heeft al data aangeleverd, maar op 2 onderdelen loopt de gemeente achter op schema. We riskeren hiermee een boete. Het gaat om borging van de data en het inventariseren en digitaliseren van alle verkeersborden en bijbehorende verkeersbesluiten. Om dit op tijd te kunnen aanleveren dient een inventarisatie door een externe partij te worden uitgevoerd. De extra uitgaven worden gedekt uit het automatiseringsbudget dat bij programma bestuur en ondersteuning staat begroot.

Formatie duurzaamheid

8 Duurzaamheid	Lasten	-240	-240
8 Duurzaamheid	Baten	240	240

De gemeente heeft de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden ontvangen. Met deze subsidie worden de loonkosten van de tijdelijke formatie duurzaamheid gedekt.

Inzet middelen Basis op Orde

1 Bestuur en Ondersteuning	Lasten	-317
3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	Lasten	-33
10 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	Baten	350

Bij het vaststellen van de jaarekening is de raad akkoord gegaan met het reserveren van middelen voor de Basis op Orde. In 2024 wordt formatie ingehuurd om het project uit te kunnen voeren. De kosten worden gedekt uit de bestemmingsreserve Reorganisatie.

Opvang Oekraïëners Bellweg (Crisis Noodopvang)

7 Sociaal domein en Gezondheid	Lasten	-8.800
7 Sociaal domein en Gezondheid	Baten	8.800

In 2024 is Bellweg opengesteld voor opvang Oekraïëners. De hiermee samenhangende kosten worden gedekt door een bijdrage van Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Tijdelijke formatie uitvoering subsidie verduurzaming slecht geïsoleerde woningen

8 Duurzaamheid	Lasten	-4	-4
8 Duurzaamheid	Baten	4	4

Voor het uitvoeren van de regeling verduurzaming slecht geïsoleerde woningen heeft een medewerker een tijdelijke urenuitbreiding gekregen, die wordt gedekt uit de geormerkte rijksmiddelen die bij deze regeling horen.

Bijlage 3 Stand van zaken moties en toezeggingen

Onderstaande tabel geeft de stand van zaken van de moties en toezeggingen weer.

Groen	Is afgehandeld
Oranje	Wordt aan gewerkt
Rood	Nog geen opvolging aan gegeven
Wit	Nieuw - nog geen stand van zaken bekend

Op zoek naar de volledige tekst van een motie? Check dan [Moties Culemborg - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](https://bestuurlijkeinformatie.nl).

Moties

Groen: is afgehandeld

Oranje: wordt aan gewerkt

Rood: nog geen opvolging aan gegeven

Wit: nieuw – nog geen stand van zaken bekend

Op zoek naar de volledige tekst van een motie? Check dan [Moties Culemborg - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](https://bestuurlijkeinformatie.nl/moties-culemborg)

Titel	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Beleidsnotitie Wmo en Jeugd met focus op inwoners	03-12-2020	M. Peters	Deze motie is afgehandeld. In april 2023 is het Sociaal Team Culemborg gestart. Het team is gehuisvest in Salaamander en Bonvie. De website www.culemborgkanmeer.nl is dé digitale ingang van het Sociaal Team en is daartoe aangepast. Ook heeft het STC eigen mailadressen. De bereikbaarheid via één telefoonnummer is voorbereid en treedt in als de werkprocessen volledig ingeregeld zijn. Inwoners worden m.n. via toewijzers en vindplaatsen over het STC geïnformeerd en via bestaande kanalen (Zorgkrant, Kontakt). We verwijzen voor deze motie ook naar de aanpak van de motie “Uitvoering transitieplan sociaal domein” van 6 juli 2023.

Titel	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Skatepark in Culemborg verbeteren met jongeren	05-07-2021	M. Wichgers	De motie is in 2021 aangenomen. Er zijn afgelopen jaren zijn er voorbereidingen getroffen. Heb budget ter hoogte van 150.000 was gereserveerd in de begroting 2023. Omdat de uitvoering in dat jaar wel is gestart, maar nog niet is afgerond, stelt het college de raad in de Jaarstukken 2023 voor om een resterend bedrag te bestemmen voor 2024.
Ondersteuning participatietraject windwinning Culemborg	07-10-2021	D. Bijvoet	Zodra een nieuw initiatief ontstaat wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de ondersteuning van omwonenden en andere belanghebbenden. Er is op dit moment nog geen sprake van een herstart van de procedure. Wel is er met enige regelmaat contact met de initiatiefnemer Vrijstad Windwinning. Onvermijdelijk onderdeel van een eventuele herstart van de procedure om te komen tot een tweede windpark is het vaststellen van een communicatie- en participatieplan. In dit plan moet de ondersteuning van alle belanghebbenden worden uitgewerkt. Hierbij gaat de aandacht naar het maximaal in positie brengen van alle belanghebbenden (ook tegenstanders) in zo'n proces. Er is nog geen principeverzoek ontvangen, dus nog geen project. Windwinning gaf 28 maart 2024 aan weer een initiatief te willen starten. Dat maakt dat de inhoud van deze motie belangrijk onderwerp van gesprek is.
Fractie ondersteuning	11-11-2021	Griffie	Er wordt een voorstel uitgewerkt, dat aan de raad wordt voorgelegd.
Maatregelen voor tijdelijke starterswoningen	11-11-2021	M. Wichgers	Is opgenomen in de woonvisie (GZDGCB668996/1152202), met een volledige uitwerking in de bijlagen (GZDGCB668996/1164733).

Titel	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Culemborgse Haven	11-11-2021	M. Wichgers	Er is een eerste inventariserend gesprek gevoerd met de SJHC. Hier zijn nog geen concrete afspraken gemaakt. De SJHC beraadt zich hierover en er wordt nog een vervolgesprek gevoerd. Dit nemen we mee in de gesprekken rond de haven. Er volgt een brede visie over dit gebied, gekoppeld aan Steenovenslaan en Veerweggebied.
Toekomstperspectief voor Stichting Samen Verder	31-05-2022	D. Bijvoet	We zijn met Stichting Samen Verder in gesprek gegaan. De stichting heeft voor de korte termijn een oplossing gevonden voor een sluitende begroting. We denken desgevraagd graag mee over een duurzaam toekomstperspectief van Klaartje (en Bartje).
Voorgenomen besluit tot oprichting coöperatie textielsorteercentrum Citrix U.A. Motie M2, promoten tweedehands kleding	31-05-2022	D. Bijvoet	Tweedehandskleding kunnen we promoten via de website Culemborg Duurzaam en andere bestaande communicatiekanalen. Er komt geen aparte campagne.
Weg met de wegwerpbekers	10-11-2022	M. Peters	Deze motie is afgerond. In het oude stadhuis zijn de wegwerpbekers vervangen door porseleinen bekers. In Culemborg zijn vanaf 1 januari 2024 in alle gemeentelijke panden herbruikbare porseleinen bekers (koffie en thee) in gebruik genomen. Er is zijn werkafspraken gemaakt en gecommuniceerd over het gebruik en het reinigen van de bekers. Na 1 jaar wordt de nieuwe werkwijze geëvalueerd.

Titel	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Naar een integraal sport en beweegbeleid	10-11-2022	M. Peters	De inhoud van deze motie sluit nauw aan bij de gewenste samenhang tussen de verschillende onderdelen in het gezondheidsbeleid, sport, bewegen en de sociale basis (een integrale aanpak). In juni 2023 is er in overleg met partners een herijkt lokaal sportakkoord (LSA) vastgesteld. In september 2023 is in samenwerking met partners het plan Gezond en Actief Culemborg (GAC) tot stand gekomen, vastgesteld en ingediend bij het ministerie (in verband met het verkrijgen van de brede SPUK voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. In de implementatie van het GAC en LSA II wordt een lijn uitgezet om de oproepen in de betreffende motie – samen met maatschappelijke partners - te adresseren. Het beoogde eindresultaat is een integrale visie op sport en bewegen met een horizon tot 2030. Deze visie wordt ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.
Maak de stad mooier door haar te delen	02-02-2023	M. Peters	Deze motie is afgehandeld. Een voorstel is op 21 maart 2024 aan de gemeenteraad voorgelegd. De benodigde middelen zijn in de kadernota 2025 opgenomen.
Een duurzaam bereikbare en groene wijk	09-03-2023	M. Wichgers	Deze motie is deels afgehandeld: - Het verbeteren van de fietsverbinding tussen de Prijsseweg en stadscentrum is vastgesteld in de programmabegroting 2024; - De busverbinding (of alternatief) is vast onderwerp van overleg met de provincie Gelderland. De volgende punten staan op de planning: 1. In het Masterplan voor de stationsomgeving is opgenomen dat er een uitwerking van een betere fietsverbinding tussen de wijk Parijsch-Zuid en het treinstation wordt uitgewerkt ; 2. Met enige frequentie met de nieuwe bewoners in Borg en Buiten in contact te blijven over de werking van het mobiliteitsconcept en de raad hierover (en over eventuele aanvullende maatregelen te informeren. Dit wordt uitgevoerd als de wijk in gebruik is genomen.

Titel	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Hergebruik stimuleren met wasbare luiers	20-04-2023	D. Bijvoet	Het voorstel is om deze motie niet uit te voeren. Dit is opgenomen in de kadernota 2025.
Transparante kapvergunningen	20-04-2023	M. Wichgers	Deels afgehandeld. Inmiddels is op de website van de gemeente een pagina te vinden waarop beschreven wordt waar en waarom een kapvergunning is afgegeven. In de loop van 2024 willen we dit verder verbeteren.
Uitgangspunten energievoorziening Stationsomgeving	15-6-2023	M. Wichgers	In lijn met de behandeling in de gemeenteraad is opdracht gegeven voor de kwartiermakersfase voor de verkenning van de energiehuishouding in de nieuwe stationsomgeving. Dit onderzoek loopt nu, de resultaten hiervan zijn al aan de raad gepresenteerd, o.a. in een beeldvormende avond op 11 april jl. over de organisatie van het energiesysteem en scenario's voor rolneming door de gemeente. Het totale Masterplan wordt in juni aan de raad voorgelegd.
Concreter is beter	6-7-2023	M. Peters	De Kadernota 2025 en verder zijn voortaan financieel van aard. Dit betekent dat aan de programmadoelen concrete acties met financiële consequenties worden gekoppeld. Tevens worden de in de kadernota genoemde activiteiten aan hoger gelegen doelen gekoppeld. We nemen de oproep van de motie ook mee in de uitwerking van de begroting.

Titel	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Uitvoering transitieplan sociaal domein	6-7-2023	M. Peters	Deze motie omvat een aantal verschillende onderdelen, waar we als volgt mee aan de slag zijn/gaan: - Voor het versterken van het <u>sturen op maatschappelijk effect</u> hebben we – in navolging van vele andere gemeenten – een koersplan voor het sociaal domein opgesteld. Deze is eind april 2024 naar de raad verzonden voor behandeling in mei. - De <u>sociale basis</u> is de afgelopen jaren op allerlei manieren versterkt. Voor de jeugd bijvoorbeeld met het versterken van schoolmaatschappelijk werk en jongerenwerk, een versterkte samenwerking onderwijs-zorg en het laagdrempelig ondersteunen van kwetsbare/overbelaste gezinnen. En voor ouderen met de coalitie een tegen eenzaamheid en het Odensehuis. Daarnaast breiden we de activiteiten voor deze doelgroep uit met een activiteitencentrum voor ouderen met een Marokkaanse achtergrond en ontmoetingsplekken in Bonvie en de Salaamander. We gaan het versterken van de sociale basis een extra impuls geven met een beleids- en uitvoeringsplan. De eerste contouren zijn besproken tijdens een beeldvormende bijeenkomst in maart. Na de zomervakantie komt het beleidsplan naar de raad toe. <u>Kostenbeheersing</u> heeft continu aandacht van de werkorganisatie. De systematiek van onze halfjaarlijkse informatienotitie op basis van het dashboard wmo/jeugd en het formuleren van beheersmaatregelen is daar onderdeel van. In het kader van spoor 2 (richting kadernota 2025 e.v.) worden fundamentele mogelijkheden voor kostenbeheersing onderzocht.
Specifieke Uitkering Schone Lucht Akkoord	6-7-2023	D. Bijvoet	Dit wordt meegenomen in het Decentraal Uitvoeringsprogramma SLA van 2024.
Gemeentelijk vastgoed en dMJOP	14-09-2023	D. Bijvoet	De Kadernota 2025 en verder zijn voortaan financieel van aard. Dit betekent dat aan de programmadoelen concrete acties met financiële consequenties worden gekoppeld. Tevens worden de in de kadernota genoemde activiteiten aan hoger gelegen doelen gekoppeld.
Klimaatneutraal een schitterende ambitie	14-09-2023	D. Bijvoet	Bij de actualisatie van het DMJOP in 2026 wordt deze extra stap (naast brons, zilver en goud) toegevoegd. Hierbij is de motie geborgd.

Titel	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Geen lage aanvliegroutes boven Culemborg	14-09-2023	D. Bijvoet	In behandeling. We trekken hierin samen op als regiogemeenten en krijgen hierbij ondersteuning van de specialist van de provincie die onze belangen behartigt in de gesprekken m het Rijk.
Mixen Maar	28-09-2023	D. Bijvoet	Het combineren van ruimtes en functies wordt per businesscase meegenomen. Bij het KWC en sporthal Interwey is hier al uitvoering aan gegeven. Ook in de omgevingsvisie wordt om toepassen van multifunctionaliteit gevraagd. Hierbij is deze motie geborgd en afgehandeld.
Openbaar onderwijs Culemborg Oost	28-09-2023	D. Bijvoet	Ligt voor een groot deel bij de schoolbesturen. Wij houden dit bespreekbaar en onze zorg hierbij delen in het OOGO. Hierbij is deze motie geborgd en afgehandeld.
Efficiënt gebruik ruimte rondom schoolgebouwen	28-09-2023	D. Bijvoet	Bij de uitvoering van het IHP zal per businesscase gekeken worden naar efficiënt gebruik van schoolpleinen en de ruimte rondom schoolgebouwen. Hierbij is deze motie geborgd en afgehandeld.
Papierinzameling Avri	28-09-2023	D. Bijvoet	Wethouder Daphne heeft opvolging gegeven aan de motie door in de AB-vergadering tegen het voorstel om te stoppen met de papierinzameling, te stemmen. Er is een afbouwregeling vastgesteld voor de papierverenigingen. Er zijn voor de gemeente verder geen financiële gevolgen.
Sturen op doelstellingen extra speerpunt en faciliteren van burgerinitiatieven	12-10-2023	M. Wichgers	Motie betreft het type projecten dat in de gebiedsprogramma's naar aanleiding van het Regioarrangement Fruitdelta Rivierenland moeten worden opgenomen. Het proces om te komen tot gebiedsprogramma's start naar verwachting in 2024. Het voornemen is om de motie nadrukkelijk te betrekken bij het identificeren van potentiële projecten.
Investeringsfonds energietransitie	9-11-2023	D. Bijvoet	Motie vraagt om een energietransitie gelden te verbreden naar een investeringsfonds. Dit wordt meegenomen in spoor 2. Ook werken we aan uitbreiding van de huidige financieringsmogelijkheden met cofinanciering van de provincie.
Jeugdlintje	9-11-2023	G. van Grootheest	Er is een plan van aanpak geschreven waarin de uitvoering van het jeugdlintje is beschreven. In het najaar 2024 wordt het jeugdlintje voor de eerste keer uitgereikt.

Titel	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Nu de Fransche School overeind houden	9-11-2023	M. Peters	De incidentele subsidie voor 2024 is toegekend. We nemen de toekomst van financiering van de Fransche School mee in spoor 2. Afhankelijk van de keuzes die de raad maakt voor cultuur werken we dit verder uit.
Overzicht van armoederegelingen	9-11-2023	D. Bijvoet	De raad is hierover met informatienotitie 'motie overzicht van armoederegelingen in 2024' (1214135/1421169) geïnformeerd.
Duidelijkheid groot onderhoud buitensport-accommodaties	9-11-2023	M. Peters	Voor buitensportaccommodatie volgt een plan inclusief financieringsvoorstel en wordt aan de raad voorgelegd.

Toezeggingen

Groen: is afgehandeld

Oranje: wordt aan gewerkt

Wit: nieuw – nog geen stand van zaken bekend

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Evaluatie van het Beleid cameratoezicht	Op een vraag van de heer Van Zandwijk zegt portefeuillehouder Van Grootheest toe dat er over 2 jaar een evaluatie komt van het Beleid cameratoezicht.	23-09-2021	G. van Grootheest	Het in 2021 vastgestelde beleid wordt in 2023 geëvalueerd. Daarnaast wordt begin 2022 de inzet van het huidige cameratoezicht, de posities, geëvalueerd. Deze evaluatie is uitgevoerd. De gemeenteraad is op 8 maart 2022 via een informatienotitie over het camerabeleid en de ontwikkelingen cameratoezicht geïnformeerd. In 2024 wordt een evaluatie ten aanzien van het vastgestelde beleid en de inzet uitgevoerd. Het is niet mogelijk om Pavijen mee te nemen. Het camerabeleid ziet op openbare orde camera's. De camera's op Pavijen vallen niet onder openbare orde toezicht, maar onder zaaks-beveiliging (artikel 5 van de Avg). Er is een burgemeestersvoorstel in voorbereiding om het aanwijzingsbesluit voor de camera's te regelen. Het aanwijzingsbesluit is geactualiseerd per 5 januari 2024.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Het college legt participatieplan voor aan raad bij nieuw initiatief Windwinning	Wethouder Reus doet de toezegging dat er een participatieplan wordt voorgelegd aan de gemeenteraad als er een nieuw initiatief voor Windwinning voorligt.	07-10-2021	D. Bijvoet	Er is nog geen principeverzoek ontvangen en dus nog geen nieuw project. Initiatief is eind maart aangekondigd door Windwinning. Communicatie-participatie heeft onze volle aandacht hierin op het moment dat de raad instemt met het principeverzoek en we zullen dan het plan hiervoor voorleggen aan de raad. 2022: Er is een motie van dezelfde strekking aangenomen (daarmee kan deze toezegging feitelijk vervallen). Zodra een nieuw initiatief ontstaat zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan de ondersteuning van omwonenden en andere belanghebbenden. Er is op dit moment nog geen sprake van een herstart van de procedure. Wel is er met enige regelmaat contact met de initiatiefnemer Vrijstad Windwinning. Onvermijdelijk onderdeel van een eventuele herstart van de procedure om te komen tot een tweede windpark is het vaststellen van een communicatie- en participatieplan. In dit plan moet de ondersteuning van alle belanghebbenden worden uitgewerkt. Nadrukkelijk zal daarbij aandacht uitgaan naar het maximaal in positie brengen van alle belanghebbenden (ook tegenstanders) in zo'n proces.
Aantal jaren zelfbewoningsplicht	Wethouder Wichgers zegt toe schriftelijk terug te komen op een vraag van de heer De Kroon over het aantal jaren zelfbewoningsplicht.	09-12-2021	M. Wichgers	Is opgenomen in de woonvisie (GZDGCB668996/1152202), met een volledige uitwerking in de bijlagen (GZDGCB668996/1164733).

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Parkeren en mobiliteit Parijsch: economische binding en anti speculatiebeding	Wethouder Wichgers zegt toe om sociaal economische binding mee te nemen in de verdere uitwerking en hier inspanningen op te doen. Bovendien zegt wethouder Wichgers toe om uit te zoeken of een anti speculatiebeding van 10 jaar juridisch mogelijk is.	17-02-2022	M. Wichgers	Is opgenomen in de woonvisie (GZDGCB668996/1152202), met een volledige uitwerking in de bijlagen (GZDGCB668996/1164733).
Aanpassing woningbouwcategorieën: instrumenten betaalbaarheid woningen	Wethouder Wichgers zegt toe om instrumenten om de betaalbaarheid van zowel huur- als koopwoningen beter te kunnen borgen mee te nemen in het beleid en dit voor te leggen aan de gemeenteraad.	17-02-2022	M. Wichgers	Is opgenomen in de woonvisie (GZDGCB668996/1152202), met een volledige uitwerking in de bijlagen (GZDGCB668996/1164733).

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Financiële onderbouwing preventieakkoord	Wethouder Peters zegt toe op een vraag van de CU over de financiële onderbouwing van het preventieakkoord om hierop schriftelijk terug te komen.	16-06-2022	M. Peters	De rijksoverheid heeft in het jaar 2023 twee regelingen in elkaar op laten gaan: (A) de regeling 'specifieke uitkering lokale preventieakkoorden en preventieaanpakken' (2021-2023) en (B) de regeling 'specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis' (2023-2026) ('brede SPUK'). In het Gezond Actief Culemborg plan is een 'stand van zaken Lokaal Preventieakkoord Culemborg (LPA)' opgenomen (zie bijlage IV). We geven graag uitvoering aan de toezegging door het verstrekken van een jaarlijkse financiële rapportage van de brede SPUK te beginnen met het jaar 2023. De motivering is als volgt: (a) de doelen van het LPA en de brede SPUK lopen in elkaar over, (b) de sisaverantwoordingen van het LPA (20.000 euro in 2023) en van de brede SPUK (340.516 euro in 2023 exclusief de rijks gelden in het kader van de brede regeling combinatiefuncties) liggen eveneens in elkaars verlengde.
Besluiten Omgevingswet voor inwerkingtreding nogmaals voorleggen aan de raad bij behandeling Omgevingsvisie	Wethouder Wichgers zegt toe dat alle besluiten die met het raadsvoorstel Besluiten Omgevingswet voor inwerkingtreding aan de raad worden voorgelegd, later bij de behandeling van de omgevingsvisie, nogmaals aan de raad worden voorgelegd.	29-09-2022	M. Wichgers	Besluitvorming omgevingsvisie is mei/juni 2024 gepland, het effect op de genoemde besluiten zullen daarna worden uitgewerkt en zullen in Q4 2024 weer aan de orde komen.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Najaarsrapportage 2022	Wethouder Bijvoet zegt toe voor het einde van het jaar de raad een lokaal isolatieplan voor te leggen.	20-10-2022	D. Bijvoet	Op rijksniveau zijn middelen beschikbaar voor het isoleren van woningen met een laag energielabel. Als gemeente hebben we daarvoor een subsidieaanvraag ingediend. Als vervolg op het project 'Minder op de meter' werkt het college aan een traject waarin huishoudens maximaal ontzorgd worden in hun zoektocht naar het verduurzamen van hun woning. Huiseigenaren die aan het project meedoen ontvangen een matwerkadvies over de mogelijkheden om de eigen woning te verduurzamen, er is begeleiding het offertetraject en begeleiding bij de realisatie van de maatregelen. Onderdeel van deze aanpak is ook het inzetten van de het budget 'lokale isolatie'. Daarmee worden huiseigenaren niet alleen maximaal ontzorgd, maar ook ondersteund in de financiering van de maatregelen. Het plan wordt nu geschreven.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Programmabegroting 2023-2026	De wethouder verwacht begin volgend jaar met een voorstel te komen inzake evaluatie en vervolg van de energietransitie.	20-10-2022	D. Bijvoet	De werkzaamheden in het kader van de energietransitie vinden plaats op grond van het in 2021 vastgestelde programma energietransitie. Jaarlijks evalueert en rapporteert het college voorafgaand aan de begrotingsbehandeling over de voortgang van de uitvoering van het programma. In april 2023 is door de rijksoverheid voor de jaren 2023, 2024 en 2025 extra budget (1,6 miljoen euro) beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Deze extra impuls betreft het college bij het bestedingsplan voor het programma energietransitie. In februari 2024 wordt een beeldvormende avond over de energietransitie in Culemborg georganiseerd. Op basis van de beeldvormende avond zal het college met een uitgewerkt voorstel komen voor de besteding van de middelen en het vervolg van de energietransitie. Jaarlijks doen we in de begroting een voorstel waaraan we de jaarlijkse budgetten beseden.
Watertakenplan	Wethouder Bijvoet geeft aan dat een extern bureau binnenkort met verbetervoorstellen komt. Ze zegt toe in het eerste kwartaal van 2023 met een verbeterplan naar de raad te komen.	10-11-2022	D. Bijvoet	Wordt meegenomen in het nieuwe water- en rioleringsprogramma. Op 14 juni 2023 is hierover een informatienotitie naar de raad gestuurd.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
motie 7.M7 Isoleren loont	Ten aanzien van motie 7.M7 (Isoleren loont) zegt de wethouder toe met een voorstel te komen dat vergelijkbaar is met de systematiek van de duurzaamheidslening, waarbij rekening wordt gehouden met de lagere inkomensgroepen.	10-11-2022	D. Bijvoet	Er lopen voor deze motie diverse projecten. Aan de NIP subsidie en Toekomstbestendig Wonen Lening wordt gewerkt. De FIXbrigade voor kleine isolerende maatregelen loopt.
Voortgangsrapportage energietransitie 2022	In december wordt de raad nader geïnformeerd over waterstof, naar aanleiding van een peiling op Pavijen (toezegging). Ook zegt de wethouder toe de raad nader te informeren over de resultaten van het project 'minder-op-de meter' en de 'schooldakrevolutie'.	24-11-2022	D. Bijvoet	In de achterliggende winterperiode is onder de ondernemers op Pavijen de interesse gepeild om deel te nemen aan een pilot-project met waterstof (de zgn. Milkrun, mobiele bevoorrading van tractiematerieel met waterstof). De interesse is tot nu toe zodanig dat dit nog niet heeft geleid tot het daadwerkelijk starten van dit pilotproject. Bij de voortgangsrapportage over het programma energietransitie 2023 heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd over de resultaten van het project Minder op de meter en over het project 'schooldakrevolutie'.
Voortgangsrapportage energietransitie 2022	Wethouder Bijvoet zegt toe in een volgende informatienotitie in te gaan op de strategische opgave en deze met cijfers te onderbouwen.	24-11-2022	D. Bijvoet	In februari 2024 was een beeldvormende avond over de energietransitie. Op basis van de beeldvormende avond komt het college met een uitgewerkt voorstel komen voor het vervolg van de energietransitie.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Uitgangspunten Jan van Riebeeckstraat	De wethouder is in gesprek met de Blinkschool, maar daarbij is verhuizing nog niet ter sprake geweest. De wethouder zegt toe die vraag expliciet te stellen.	08-12-2022	M. Wichgers	Er worden voortdurend gesprekken gevoerd met de Blinkschool, er is geen aanleiding deze zaken aan elkaar te koppelen.
Startnotitie circulaire economie	De wethouder zegt toe bij de nadere uitwerking in de verschillende sporen nadrukkelijk aandacht te besteden aan het meten van doelen en resultaten en daarbij voorbeelden uit andere gemeenten te betrekken.	08-12-2022	D. Bijvoet	Hier wordt bij de verdere uitwerking rekening mee gehouden, bijvoorbeeld in het zo SMART mogelijk formuleren van doelen en resultaten in de uitwerking naar een circulaire bedrijfsvoering uitvoeringsplan. Wordt op een laag pitje uitgevoerd: Herbruikbare bekertjes Culemborg Blues en stageopdracht Pavijen rond hergebruik bouwmaterialen.
Actualisatie Algemene Plaatselijke Verordening	Burgemeester van Grootheest zegt toe bij een melding of vergunningsaanvraag er actief op te zullen wijzen en bij de actualisatie van het evenementenbeleid in het eerste kwartaal van 2023 een dierenwelzijn een plek te geven.	08-12-2022	G. van Grootheest	De Apv is geactualiseerd per 31 december 2023.
Actualisatie Algemene Plaatselijke Verordening	Burgemeester van Grootheest zegt toe in 2023 het gesprek te gaan voeren met de stad over de jaarwisseling 2023/2024.	08-12-2022	G. van Grootheest	In maart 2023 en november 2023 hebben er beeldvormende bijeenkomsten plaatsgevonden en is de raad hierover geïnformeerd.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Register bekrachtiging geheimhouding	De plaatsvervangend voorzitter doet namens de voorzitter en de griffier de volgende toezeggingen: Er komt een overzicht van geheime stukken door de jaren heen met een voorstel of de geheimhouding die erop rust nog steeds noodzakelijk is; De griffie en het college zullen de werkwijze rondom geheimhouding met elkaar bespreken en dit schriftelijk terugkoppelen aan de raad, met inachtneming van de nieuwe wetgeving die na april ingaat.	19-01-2023	G. van Grootheest	Het protocol voor geheimhouding is geactualiseerd en aan het einde van 2023 vastgesteld door de raad. Vanaf 2018 wordt een inventarisatie gemaakt en wordt bekeken wat een passende werkwijze is om te bepalen of geheimhouding van toepassing is. De raad is hierover geïnformeerd via een informatienotitie GZDGCB1033125/1033127.
BTW compensatie betrokken bij raming investeringen IHP	Portefeuillehouder Mischa Peters zegt toe schriftelijk antwoord te geven op de vraag van de ChristenUnie of er bij de raming van de geschatte benodigde investeringen voor het Integraal Huisvestingsplan rekening is gehouden met de mogelijkheid van de gemeente om BTW terug te krijgen.	06-04-2023	M. Peters	Op grond van de wet omzetbelasting artikel 11 lid o is onderwijs een 'vrijgestelde ondernemerstaak' dit betekent dat de BTW niet kan worden teruggevraagd en kostenverhogend is. Ook bij het btw-compensatiefonds is er geen verhaal mogelijkheid. Alleen als er commerciële partijen die belaste ondernemersprestaties verrichten ruimtes zouden huren, dan kan een deel btw teruggevorderd worden. Dat geldt niet voor verhuur aan peuterspeelzalen etc want ook die verrichten vrijgestelde BTW-prestaties. Er is voor de gemeente vrijwel geen mogelijkheid om de BTW terug te vragen. In het IHP zijn de genoemde investeringsbedragen inclusief BTW.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Geheim bespreken agendapunt	Wethouder Wichgers zegt toe in de toekomst samen met de AGC een bijeenkomst te organiseren om openbaar te praten over hoe er met dit soort casussen wordt omgegaan.	20-04-2023	M. Wichgers	Moet nog gepland worden.
Zonnepanelen beschermd stadsgezicht Orde 1, 2 en 3	Wethouder Bijvoet zegt toe: • Over een jaar de raad een evaluatie te sturen over wat er werkt en wat niet en dan aan te passen wat nodig is. • De werkgroep duurzaamheid zal betrokken worden bij de gesprekken.	20-04-2023	D. Bijvoet	Evaluatie vindt in 2024 plaats. Er komt een informatienotitie.
Uitgangspunten energievoorziening Stationsomgeving	De portefeuillehouder mw. Wichgers zegt toe in het vervolg zo veel mogelijk het taalgebruik aan te passen en het begrip “energiehuishouding” te gebruiken in plaats van het begrip “energievoorziening” als het gaat over de gebiedsontwikkeling en energie.	25-5-2023	M. Wichgers	In het kader van de verkenning van het nieuwe energiesysteem in de stationsomgeving wordt zoveel mogelijk gesproken over ‘energiehuishouding in plaats van over ‘energievoorziening’. Dit om te benadrukken dat het gaat om meer dan alleen de ‘hardware’(infrastructuur en installaties), maar juist om de integrale benadering van lokale bronnen en het zoveel mogelijk in evenwicht brengen van vraag en aanbod.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Voortgang subsidieaanvraag rondom gezond leven in Culemborg	De raad wordt middels een informatiebrief geïnformeerd over de voortgang van de subsidieaanvraag rondom Gezond leven in Culemborg.	1-6-2023	M. Peters	Het plan Gezond en Actief Culemborg behorende bij deze subsidieaanvraag is in september ingediend. En met een informatienotitie (GZDGCB832552/1123026) d.d. 21 september 2023 naar de raad verstuurd.
Zienswijze jaarstukken 2022 en begroting 2024 BSR	Het college zegt toe ambtelijk antwoord op te vragen over de vraag ten aanzien van de verhoging van de papierprijs en de vraag over de klantreis.	8-6-2023	M. Peters	Voor zover we kunnen nagaan, is dit antwoord nog niet verstrekt. Excuses daarvoor. We zorgen er zo snel mogelijk voor dat het antwoord alsnog volgt.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Aanpassing op de uitgangspunten Honddijk en Driehoek Rijkssstraatweg	Wethouder Wichgers zegt toe: - Het belang van het realiseren van beide woningbouwontwikkelingen te benadrukken in de anterieure overeenkomst die gesloten zal worden met de ontwikkelaar, door gebruik te maken van een boeteclausule en voorwaarden om zo spoedig mogelijk te starten met de bouw; - Deze boeteclausule en voorwaarden zo op te stellen dat er een sterk activerende werking voor de ontwikkelaar vanuit gaat; - In het beeldkwaliteitsplan vast te leggen dat de markante icoon ook daadwerkelijk een volwaardig groen icoon wordt, als entree van Culemborg passend bij het groene en duurzame karakter van onze stad.	29-6-2023	M. Wichgers	Voor het einde van 2023 zijn de ondertekeningen van de anterieure overeenkomsten voor de Honddijk 11 en Rijkssstraatweg gepland. De collegevoorstellen zijn nu in voorbereiding. Hierin zijn de boeteclausules opgenomen. Het beeldkwaliteitsplan voor de Rijkssstraatweg is in voorbereiding bij Daelmans en hun architect. Deze wordt volgens de planning n het eerste kwartaal van 2024 behandelt in de welstandscommissie, waarna deze onderdeel wordt van de te voeren ruimtelijke procedure onder de nieuwe Omgevingswet.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Kadernota 2024	Wethouder Bijvoet zegt toe de bezettingsgraad te bespreken met de accommodatiemakelaar	6-7-2023	D. Bijvoet	De bezettingsgraad zal verhoogd worden wanneer eind 2024 het makelpunt actief wordt. Ruimtes zullen beter vindbaar worden. Ook zal de bezettingsgraad jaarlijks gemonitord worden.
Kadernota 2024	Wethouder Peters zegt toe om in gesprek te gaan met GR-en over kostenreductie.	6-7-2023	M. Peters	Wij zijn op niveaus met de andere regiogemeenten de samenwerking gestart. Er is een regiocoördinatoren overleg en een concerncontrollers overleg en onder leiding van de secretaris is een werkgroep in 2024 gestart. Het eerste resultaat is een gezamenlijke zienswijzetekst die door steeds meer regiogemeenten wordt overgenomen. Op deze manier organiseren we dat ons geluid niet alleen gehoord wordt, maar ook tot beleidsaanpassing leidt.
Kadernota 2024	Burgemeester Van Grootheest zegt toe zich maximaal in te spannen om het percentage inhuur richting de Roemer norm te bewegen.	6-7-2023	G. van Grootheest	Dit is een doorlopend proces en wordt aan gewerkt.
Verkeersmaatregel Vianense Poort	Wethouder Wichgers heeft toegezegd naar aanleiding van een vraag van de PvdA over een ingezonden brief van vertegenwoordigers van de bewoners van de Triowijk dat zijn dat opnieuw met deze briefschrijvers contact zal worden gelegd om hen uit te nodigen om in gesprek te gaan.	14-9-2023	M. Wichgers	Op 6 november 2023 is er een gesprek geweest.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Verkeersmaatregel Vianense Poort	Verder heeft wethouder Wichgers toegezegd een overzicht toe te zenden aan de raad op welke momenten het college eerder met de bewoners van de Triowijk over dit onderwerp contact heeft gehad.	14-9-2023	M. Wichgers	Is gedaan. Informatienotitie is op 26 september 2023 verzonden.
Integraal huisvestingsplan Onderwijs	Wethouder Bijvoet doet de toezegging uit te zoeken of het juridisch mogelijk is of schoolgebouwen en/of schoolpleinen ook voor andere doeleinden, zoals kinderopvang, gebruikt kunnen worden.	14-9-2023	D. Bijvoet	Dit wordt meegenomen in verdere uitwerking IHP en sluit aan op de motie
Najaarsrapportage	D66 wil weten hoe het tekort van de najaarsrapportage doorwerkt in de begroting 2024. Wethouder Peters doet de toezegging dat dit wordt nagestuurd.	26-10-2023	M. Peters	Beantwoording is op 7 november 2023 aan de raad ter beschikking gesteld.
Najaarsrapportage	CU heeft gevraagd wat de reden is van de terugloop in eigen vermogen. Wethouder Peters doet de toezegging dat die wordt nagestuurd.	26-10-2023	M. Peters	Beantwoording is op 7 november 2023 aan de raad ter beschikking gesteld.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Begroting 2024-2027	Gerdo van Grootheest doet de toezegging tot het schriftelijk toesturen van het overzicht van wat de participatiegelden precies omvatten.	26-10-2023	G. van Grootheest	De toezegging is afgehandeld met het versturen van de beantwoording Technische vragen (art.35) Totale kosten participatie. Deze beantwoording is op 31-10-2023 naar de raad verstuurd.
Begroting 2024-2027	Wethouder Peters zegt toe de vraag, waarom sommige doelgroepen VVE niet bereikt worden en wat voor acties er ondernomen worden om wél alle doelgroepen te bereiken, schriftelijk te beantwoorden.	26-10-2023	M. Peters	Is tijdens de commissievergadering zelf al afgedaan.
Begroting 2024-2027	Wethouder Peters zegt toe de infographic voor volgend jaar niet meer op volgorde van de begroting te doen, maar op basis van de prioriteiten van de stad	26-10-2023	M. Peters	Dit verwerken we in de voorbereidingen van de begroting 2025 – 2028, die eind van dit voorjaar start.
Begroting 2024-2027	Wethouder Bijvoet zegt toe de dierenambulance te betrekken bij het groen- en biodiversiteitsplan over de ecologische verbindingen binnen de stad.	26-10-2023	D. Bijvoet	Op 19 februari 2024 is er een gesprek geweest met een vrijwilliger van de DAV. Daarbij is uitleg gegeven over het Biodiversiteitsplan dat is opgesteld en het voorstel voor de versterking van een aantal groenblauwe verbindingen door de gemeente. Hierop is input gekomen, deze input wordt meegenomen in de uitvoering van het biodiversiteitsplan.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Begroting 2024-2027	Wethouder Peters zegt toe met de fracties in gesprek te gaan en samen te werken aan een aanscherping van het procesvoorstel.	26-10-2023	M. Peters	In de beeldvormende avond van 11 januari 2024 is het uitgewerkte procesvoorstel besproken met de raads- en commissieleden.
Begroting 2024-2027 (beslispunten in amendement A3)	Wethouder Peters zegt toe om alle beslispunten in amendement A3 te gaan uitvoeren, om het samenspel tussen raad en college optimaal vorm te geven, in ten minste 2 bijeenkomsten	9-11-2023	M. Peters	De informele, richtinggevende startbijeenkomst is (voor het proces) op 11 januari 2024 georganiseerd en (inhoudelijk) op 8 februari 2024. Daarin zijn doelen en randvoorwaarden met elkaar gedeeld en is het uitgewerkte procesvoorstel besproken. De tijdlijn met de momenten waarop de gemeenteraad informatie ontvangt en wanneer besluitvorming plaatsvindt, is in het uitgewerkte procesvoorstel opgenomen.
Begroting 2024-2027 (gemeentelijke belastingen, spoor 2)	Wethouder peters zegt toe om alle gemeentelijke belastingen tegen het licht te houden in spoor 2	9-11-2023	M. Peters	De mogelijkheden om de gemeentelijke belastingen te verlagen en verhogen zijn opgenomen in de groslijsten en factsheets van Spoor 2. Daardoor kunnen ze betrokken worden bij de besluitvorming over de kadernota.
Begroting 2024-2027 (klankbordgroep sociaal domein)	Wethouder Peters zegt toe alle punten genoemd in M13 te bespreken in de klankbordgroep sociaal domein	9-11-2023	M. Peters	De contouren van het koersdocument sociaal domein zijn besproken tijdens een beeldvormende bijeenkomst in maart. De koers 'Samenleven met en voor elkaar' is eind april naar de raad verstuurd voor behandeling in mei.
Begroting 2024-2027 (Meld misdaad anoniem)	Burgemeester van Grootheest zegt toe in gesprek te gaan met stichting M over de bordjes Meld misdaad anoniem	9-11-2023	G. van Grootheest	Met stichting M wordt in het eerste kwartaal van 2024 verkend wat de mogelijkheden zijn. Er zijn bordjes geplaatst, deze zijn op 28 maart 2024 onthuld.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Actualisatie Woonvisie (Technische vragen PvdD over Spouwmuren)	De wethouder zegt toe de technische vragen van PvdD over spouwmuren zo snel mogelijk alsnog te beantwoorden	30-11-2023	M. Wichgers	
Actualisatie Woonvisie	De wethouder zegt toe voortaan inclusief taalgebruik te gebruiken.	30-11-2023	M. Wichgers	Deze toezegging wordt meegenomen.
GGD Zienswijze Kaderbrief 2025 (verbeterplan in zienswijze)	De wethouder zegt toe uit te zoeken of het verbeterplan dat in het afgelopen tweede kwartaal is opgesteld, is meegenomen in de zienswijze.	7-12-2023	M. Peters	Op het moment dat de Kaderbrief voorlag, was het voorstel voor de uitvoering van het Wmo-toezicht vanaf 2025 in overleg met alle gemeenten in de maak. Op 5 maart heeft de GGD hierover advies ingewonnen bij de gemeenten. In dit voorstel zijn de verbetermaatregelen uit het recente landelijke beleidskader Wmo-toezicht meegenomen. Op basis van het advies van de gemeenten is een voorkeursscenario voorgesteld en doorberekend in de conceptbegroting voor 2025, die we op 28 maart 2024 hebben ontvangen. De zienswijze die we hierop, evenals op de jaarrekening over 2023, mogen geven, wordt op 13 juni 2024 in de raad behandeld.
Aanpassing erfgoedverordening (visualisatie)	De wethouder zegt toe te werken aan een visualisatie over hoe dit stuk zich verhoudt tot de omgevingsvisie.	7-12-2023	D. Bijvoet	Raad wordt geïnformeerd hoe erfgoedverordening zich verhoudt tot de omgevingsvisie.

Titel	Tekst toezegging	Datum vergadering	Portefeuillehouder	Stand van zaken
APV (kapbeleid)	Dhr. Van Grootheest zegt namens het college toe het kapbeleid in 2024 te evalueren met de komst van de nieuwe groenbeheerder	7-12-2023	D. Bijvoet	We kunnen niet toezeggen dat alle boomsoorten vergunningsplichtig worden. Dit moet onderzocht worden in het komend jaar (2024). Het herzien van de kapvergunningen hebben we voor 2024 op de planning staan. In Q4 2024 wordt geëvalueerd of de herziening van de APV op dit gebied nodig is en zullen de eventuele wijzigingen ook duidelijk zijn. Eind dit jaar is deze toezegging dus afgerond.
APV (het voeren van dieren)	Dhr. Van Grootheest zegt namens het college toe de inwoners van de stad middels borden te informeren over de negatieve gevolgen van het voeren van dieren.	7-12-2023	D. Bijvoet	Op 4 locaties zijn borden geplaatst in de openbare ruimte waar veel gevoerd wordt. Mocht er na een periode elders in de gemeente aanleiding voor zijn of ontstaat worden deze borden verplaatst.
Zienswijze Kadernota BWB (technisch beantwoorden)	De wethouder zegt toe de vragen van de VVD over het concernplan technisch te beantwoorden.	15-2-2024	M. Peters	In de dagpost van 6 maart 2024 is deze vraag beantwoord.
Zienswijze Dekkingsplan Brandweer 2024-2027 (ambtelijke wijziging)	De wethouder zegt toe de zienswijze ambtelijk te wijzigen. “met genoeg” wordt veranderd in “met waardering” en de taalfout wordt weggehaald.	15-2-2024	G. van Grootheest	Op 8 maart is de aangepaste zienswijze verstuurd naar de Veiligheidsregio.